

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne branilce, podružnice v Ljubljani, št. 10.7112

Nekaj podrobnosti iz preiskave proti krivcem marseilleskega zločina

Preiskava proti krivcem marseilleskega zločina se z vso odločnostjo nadaljuje in je razkrila že mnogo doslej zagonetnih okoliščin. Kakor trdijo francoski listi, je dosedanja preiskava dokončno dognala, da atentatorji na blagopokojnega kralja Aleksandra niso prišli z Janka puszte, kakor se je v začetku mislilo, temveč iz Nagy Kanisze, ker so Janka puszto zapustili že meseca marca. V Nagy Kaniszi je bilo najprej 31 zarotnikov, pozneje jih je pa tam ostalo samo 15, od katerih

so po nalogu dr. Pavelića pod vodstvom Perčevića izžrebal tri za atentat.

Izbrali so jih takole: Zarotnike so razdelili v tri skupine po pet. Nato se je začelo žrebanje. Bilo je 12 belih kock in tri črne. Žrebanje se je vršilo v prisotnosti Perčevića. Ker so Mijo Kralj, Pospisil in Rajić potegnili črne kocke, so oni morali izvršiti atentat.

Žrebanje se je vršilo 24. septembra. Perčević jim je pa takoj naslednji dan, to je 25. septembra, izročil pravilne madžarske potne liste in jim zapovedal, da odpotujejo v Curih, kjer dobe podrobnejša navodila. 23. septembra so atentatorji po pismenem nalogu Pavelića, ki ga jim je izročil Mijo Bzik, odpotovali v Švico čez Budimpešto, Dunaj in Buchs. V Curih so prišli 28. septembra. Na železniški postaji v Curihu je atentatorje čakal Kvaternik v družbi Georgijeva. Kvaternik in Georgijev sta prišla iz Italije. Pokazal jim je nalog, podpisan s Paveličevo roko, da izvrše atentat na kralja Aleksandra. Ko so se pričeli, da jim je nalog poslal sam glavar Pavelić, so se atentatorji brez besede pokorili.

Še isti dan so odpotovali v družbi Kvaternika v Lausanne, kjer jim je Kvaternik kupil nove obleke in klobuke in ure, da bi mogli paziti na odhod vlakov. V Lausanni so jim zamenjali tudi potne liste. Namesto madžarskih so jim dali ponarejene potne liste, za katere ni treba vizuma za Francijo. Prav tako so jim izpremenili tudi imena. Kralj, ki je dotlej imel madžarski potni list na ime Jana Hoseka, je dobil češkoslovaški potni list na ime Silvestra Malnija, Georgijev, ki je imel potni list na ime Rudolf Suk, je pa dobil potni list na ime Kelemen Peter.

Iz Lausanne so se atentatorji razdelili v dve skupini in v znanih okoliščinah odpotovali v Pariz. Kako se je naprej dogajalo smo že poročali.

V zvezi s preiskavo o atentatu v Marseilleu se tudi

mного omenja ime dr. Branimira Jelića,

o katerem je znano, da je v Paveličevi družbi strahovalcev imel veliko vlogo. Bil je tudi urednik njihovega glasila «Grič» in eden izmed glavnih hujskačev proti Jugoslaviji. Za duh, ki je vladal v tej zločinski organizaciji, ki je imela svoje zatočišče na Madžarskem in v Italiji, navajajo

francoski listi pisanje «Griča», v katerem je dr. Jelić leta 1932. zapisal s svojim podpisom med drugim tudi tale izliv mržnje in sovraštva:

«Bombe so potrebne. Z njimi, s peklenjskimi stroji in z ubijajočim razstrelivom je treba rušiti izpodkopane zidove krvave utrdbe, ki se zove Jugoslavija. Naj se krešejo bombe, naj se njihov glas razlega po vsej Hrvatski in preko nje, naj bo njihovo število vsak dan večje!»

Francoski listi se čudijo, kako so mogla oblastva v državah, ki se prištevajo med prosvetljene, dopustiti, da se je na tak način hujskalo in so se pripravljali zločini, ki so dosegli svoj vrhunec v Marseilleu. «Grič» je izhajal na Dunaju.

Italijanski listi poročajo, da je francoski odpravnik poslov v Rimu Charpentier posetil državnega podtajnika v ministristvu za zunanje zadeve Suvicha ter mu v imenu francoske vlade izročil noto,

ki vsebuje zahtevo, naj italijanska vlada čimprej izroči v Turinu aretirana zločincea dr. Pavelića in Kvaternika,

katerih sodelovanje pri organizaciji marseilleskega atentata je nepobitno dokazano. Francoska nota navaja, da je po francoskih zakonih marseilleski zločin običajen zločin, nikakor pa ne politična osveta. Zato je ne le opravičeno, marveč s stališča preiskovalnih oblastev tudi nujno potrebno, da se oba zločincea izročita francoskim sodnim oblastvom. Nota navaja dokaze, da sta dr. Pavelić in Kvaternik glavna krivca marseilleskega zločina. Državni podtajnik Suvich je odpravniku poslov izjavil, da bo glede francoske zahteve postopal po državnih in zakonskih predpisih.

Francoska nota je med rimskimi politiki izzvala znatno vznemirjenje, dasi so uradno že pričakovali ta korak. «Giornale d'Italia» izraža mnenje, da italijanska vlada ne bo dala dovoljenja za izročitev, sklicujoč se pri tem na italijanske zakone, po katerih je treba atentat v Marseilleu smatrati kot politični umor. Drugi listi glede francoske zahteve neposredno ne zavzemajo nikakega stališča, pač pa se sklicujejo na to, da tudi Francija v podobnih primerih ni izročila krivcev. Tako navajajo, da je Italija že večkrat stavila Franciji enake zahteve glede izročitve zločincev. Od Francije so zahtevali izročitev nekih zločincev kmalu po atentatu na Mussolinija v Bologni leta 1926., nadalje po milanskem atentatu na italijanskega kralja leta 1929. in naposled od Belgije po atentatu na italijanskega prestolonaslednika Umberta leta 1930. Listi ugotavljajo, da so bile takrat italijanske zahteve po vrsti odklonjene, češ, da ne gre za običajne, nego politične prestopke.

Vsekakor je treba k temu pripomniti, da atentata na italijanskega kralja in italijanskega

prestolonaslednika nista uspela in da ju je zaradi tega smatrati kot poizkusa, atentat na Mussolinija pa ni take narave, kakor ga označujejo mednarodni običaji, ker je bil poizkus atentata na ministrskega predsednika, ne pa na vladarja.

Nadalje pravijo italijanski listi, da daje novi italijanski kazenski zakonik italijanskim oblastvom pravico, postaviti obtožence pred italijanska sodišča. Krivca bosta, kakor pravijo italijanski listi, vtakem primeru okusila vso strogost italijanskega zakona, ki je glede političnih zločinov še vse strožji kakor drugod.

Te dni je imela avstrijska vlada sejo, na kateri je razpravljala o zahtevi francoske vlade glede izročitve Iva Perčevića,

ki je obtožen sodelovanja pri snovanju marseilleskega atentata. Francoska vlada je zelo odločno zahtevala njegovo izročitev in zagrozila s protiukrepi, ako bi se avstrijska vlada protivila in izkušala Perčevića in druge strahovalce še nadalje ščititi. Med politiki vlada mišljenje, da bo avstrijska vlada brez ugovora pristala na izročitev Perčevića, ker je ugodila tudi jugoslovenski vladi glede izročitve Stoklasa.

Kakor se zatrjuje,

je francoska vlada zahtevala tudi izročitev generala Sarkotića,

ki je imel prav tako tesne zveze s strahovalci in ki je na podlagi ugotovitev preiskave prav tako zapleten v zločin.

Kakor poročajo iz Pariza, sta Zvonimir Pospisil in Mijo Kralj zadnje dni izpovedala

vse podrobnosti o življenju v strahovalskem taborišču na Janka puszti in o pripravah na atentate v Jugoslaviji.

Pojasnila sta vse atentate, ki so se dogajali v teku zadnjih let in priznala, da se je vse to skovalo v Paveličevem taborišču. Razkrinkala pa sta tudi madžarska oblastva, ki so strahovalcem vselej šle na roko in jim nudila zaščito.

Razkritja se pričenjajo z atentatom v Kotoribi. Kakor znano je pred dvema letoma na policijskem komisarijatu v Kotoribi eksplodiral peklenjski stroj v obliki knjige. Pri tem sta bila dva policijska defektiva ubita, policijski komisar pa hudo ranjen. Peklenjski stroj je bil namenjen sodniku državnega sodišča dr. Bubnju. Mio Kralj in neki Premec sta ga v Gjekenjeju izročila jugoslovenskemu železničarju Žagarju s prošnjo, naj to knjigo odda v Kotoribi na pošto. Žagar je bil njun sošolec in jima je hotel napraviti uslugo, ne da bi vedel, da je navidezna knjiga peklenjski stroj. Pozneje je pa začel vendar le sumiti, da nekaj ni v redu in je knjigo predal policijskemu komisarju, da jo pregleda. Ko so na komisarijatu hoteli zavoj razviti, je nastala eksplozija. Žagarja so aretirali in izpovedal je, kako je dobil to knjigo. Na podlagi tega so naposled madžarska oblastva aretirala na zahtevo jugoslovenskih oblastev Premca, ki je bil madžarski državljan, medtem ko o Miju Kralju niso hotela ničesar vedeti. Premca je sodilo madžarsko sodišče, Kralja pa bi bili morali izročiti jugoslovenskim oblastvom. Boječ se, da bi Kralj izdal naklepe strahovalcev in skrivnosti Janka puszte, ga madžarska oblastva enostavno niso našla, čeprav sedaj sam izpoveduje, da je bil neprestano na Madžar-

skem in je celo prisostvoval razpravi zoper Premca. Premca je zagovarjal zdaj v Belgiji aretirani strahovalec dr. Perić. Premca so obsodili na 15 let ječe, toda Kralj misli, da so ga kmalu po obsodbi spet izpustili.

Mijo Kralj in Pospišil pa sta zdaj tudi priznala, da je bila na Janka puzti cela tvornica peklenjskih strojev. Peklenjske stroje je sestavljal Zvonimir Pospišil, ki je bil v tem naravnost strokovnjak. Vse peklenjske stroje, ki so se uporabljali za atentate v Jugoslaviji, je izdelal on. Imel je na Janka puzti v to svrhu urejeno posebno delavnico, v katero so imeli dostop le najbolj zapurni ljudje. V tej delavnici je bilo vedno na zalogi dovolj peklenjskih strojev. Bilo je treba samo naviti uro in nasiaviti, pa je bila reč v redu. V sestavljanju peklenjskih strojev je dosegel veliko spretnost. Sestavljal je peklenjske stroje najrazličnejših oblik. Tudi ono knjigo, ki je eksplodirala v Kotoribi, je sestavil on. Izdeloval je peklenjske stroje v obliki škatljic za okraske, v obliki aktovk in majhnih ročnih torbic. Pospišil je tudi izpovedal, odkod je dobival razstreliva in kako so se na Janka puzti urili v vseh poslih atentatorjev. Iz teh izpovedi se jasno vidi vsa odgovornost madžarskih oblastev za početje strahovalcev in za marseilleski atentat, ki je šele dal povod, da se je začel za to zločinsko mesto zanimati svet.

Veliko vznemirjenje v vsej francoski javnosti je izzvalo razkritje posebnega dopisnika velikega pariškega lista «Paris Soir» Rebera, ki je odpotoval na Madžarsko

da se osebno prepriča, koliko je resnice na vesteh, da se Paveličevi strahovalci še vedno skrivajo na Madžarskem.

Reber navaja v uvodu zanikanja madžarskih poslaništev, ki zatrjujejo, da je Madžarska postala samo žrtev neprijateljske gonje in da na Madžarskem ni niti enega strahovalca, češ, da so jih madžarska oblastva že pred meseci pregnala z Janka puzte. Madžarsko zunanje ministrstvo mu je ponudilo tudi avtomobil in vodnika, toda Reber je to odklonil in šel na pizvedovanja na lastno pest.

Na potu iz Nagy Kanisze proti Janka puzti, je srečal skupino madžarskih kmetov, ki jih je vprašal, kje leži Janka puzta. Na njegovo največje začudenje pa mu je eden izmed kmetov takoj odgovoril: «Zaman se trudite na Janka puzto, kajti Hrvati in makedonstvujušči so se že preselili na Surda puzto.» Na vprašanje, kdaj se

je to zgodilo, so mu kmetje soglasno izjavili, da se je preselitev izvršila pred 10 dnevi.

Reber se je napolil nato na Surda puzto in ugotovil, da je tam zdaj 15 strahovalcev, ki so bili prej na Janka puzti. Stanujejo v majhnem poslopju. Njihov poveljnik je neki Madžar. Vsi so oboroženi s puškami. Prav tako pa imajo na Surda puzti tudi skladišče municije in orožja. Strahovalci šele na večer zapuščajo svoje skrivališče in imajo ponoči svoje vežbe. Zjutraj se vračajo na Surda puzto, ki je ne smejo podnevu zapustiti.

Reber je izrecno ugotovil, da so se strahovalci preselili na Surda puzto šele po umoru kralja Aleksandra v Marseilleu. Reber se je zanimal tudi še za druge podrobnosti in izpraševal okoliške kmete, ki pa so mu povedali, da je madžarsko orožništvo obvestilo vse ljudi v okolici, da ne smejo nikomur ničesar povedati o Surda puzti, najmanj pa kakemu tujcu. Ko je vprašal, ali je Janka puzta daleč od Surda puzte, so mu odgovorili, naj nikar ne hodi tja, ker je to zelo nevarno. Tam je polno strahovalcev, ki so vsi oboroženi in so madžarski orožniki celo domačemu prebivalstvu prepovedali približevati se Surda puzti.

Pariški novinar opisuje dalje, v kakem strahu živi prebivalstvo, ki je pod stalnim strahovanjem orožništva in strahovalcev.

Sofijski list «Sofia» priobčuje

razgovor z bivšim strahovalcem Mirčem Panovim Kikiridkovim, ki je bil dolga leta tesnejši prijatelj morilca našega kralja Georgijeve.

Balkanska zveza postaja važen činitelj

Balkanska zveza, koje ustanovitev so bile vse miroljubne evropske države, pozdravile, saj ni činitelj miru samo na Balkanu, temveč sploh v Evropi, je te dni zasedala v glavnem mestu Turčije, Ankari. Na četrti seji sveta 2. t. m. so predsedniki odposlanstev vzevnih držav ponovno preučili in nato podpisali pravila stalnega sveta Balkanske zveze in pravilnik gospodarskega sveta Balkanske zveze. O tem je bilo izdano naslednje poročilo:

Kikiridkin je bil leta 1931. obsojen na 15 let težke ječe zaradi umora Protogerovega pristaša Kovačeva, leta 1932. je bil pa pomiloščen in pozneje ni hotel več sodelovati v organizaciji strahovalcev. O svojem prijatelju Georgijevu pripoveduje:

«Seznanil sem se z njim v četi Ivan Mihajlova. Georgijev je bil do leta 1922. šofer v tobačni tvornici v Dupnici. Pozneje je to službo zapustil in se priključil tolpi Ivana Mihajlova, ki je takrat napadel mesto Kjustendil. Bil je zaupen prijatelj Hipokrata Rauvigorova, ki je leta 1927. ustrelil v Štipu jugoslovenskega generala Kovačevića. Z Georgijevim sva se ponovno sestala v jeseni leta 1924. na policiji v Sofiji. Kot morilec komunističnega poslanca Hadži Dimova in kot izvršilec obsodbe nad Kovačevićem je bil Georgijev v Sofiji zaprt.

V zaporu sva se medsebojno tetovirala z znaki makedonske revolucionarne organizacije. V aprilu leta 1925. se je nama posrečilo pobegniti iz zapore. Georgijev je bil tih človek, mesa ni jedel, pil je malo, kadil ni. Žensk se je izogibal in ni res, da je imel mnogo ljubic. Čital je mnogo, zlasti podrobno je poznal življenje in delo obeh bolgarskih revolucionarjev Boteva in Levskega. Gladovnih stavk političnih ujetnikov se ni nikoli udeleževal. Leta 1932. je Georgijev naenkrat izginil. Nihče ni vedel, kje je. Strahovalci so mislili, da je bil ubit na povelje strahovalske organizacije zaradi nepokorščine. Njegova žena je živela v bedi, kajti revolucionarna organizacija je ni podpirala.»

Stalni svet Balkanske zveze se je sestal k rednemu zasedanju v Ankari od 30. oktobra do 2. novembra. Imel je štiri seje, na katerih je temeljito preučil vsa vprašanja dnevnega reda.

V teku svojega zasedanja je svet Balkanske zveze preučil splošni politični položaj s posebnim ozirom na balkanske države. Prišel je do soglasnega sklepa, da mir na Balkanu ni ogrožen in da bodo mogle države Balkanske zveze z raznimi

Milka Adamičeva: 15

POLKOVNIKOV GROB

Ko je po Daničinem odhodu mnoge tedne zaman čakal kakega poročila, mu je bilo došlo tik pred prihodom Sabine tole drobno, sivo pisemce. Ko je zdaj tehtal med prsti lahko, dišeče pisemce, mu je živo stopil pred oči oni trenutek sreče in drhtenja, ko je nervozno trgal ovitek in so mu prsti na mah kakor otrpili, da mu niso dovolj naglo služili pri odpiranju.

Občutek nečesa bridkega, ki ga je obšel šele čez čas, ko je že tretjič prebiral pismo, je bilo tisto, kar ga je pognalo v neko brezupno otopelost, v kateri je taval vse dni do svoje poroke. Prišlo je vse tako po vrsti, kakor je moralo priti in kakor je bilo že vnaprej določeno. Sabina v svojem navalu veselja, da je spet doma, niti ni opazila izpremembe, ki se je bila izvršila v njem v teku preteklega leta. Nekoliko bolj resen se ji je zdel, a to se je spodobilo glede na to, da je imel očeta na smrtni postelji. Sicer pa se je pripravljaval na resen in važen korak, in ta resnoba mu je zelo pristojala.

Tudi ona sama se je trudila, da bi si dala videz resne, na poroko se pripravljajoče mladenke. Vendar se ji to ni posrečilo vselej in je Andrej opazil prijetno izpremembo v njenem prej nekoliko mrtvem nastopu.

V njenih očeh je bilo toliko sreče...

Bila je ena izmed onih deklic, ki klijejo kakor rože, dokler jim cvete v srcu sreča, a ki uvenajo enako hitro, ko se dotakne njih srca moreča slana.

Pernek je bil prišel h Gablovčevim, da se pomenijo glede poroke. Andrej ni vedel, kdaj in kako, in že so bili določili dan, kdaj naj se izvrši svatba.

Sam je silil na čimprejšen konec svojih muk. Dekle ga bo v zakonu razvedrilo. Tako sam, osamljen se je počutil včasih, da je mrzlično iskal njene bližine.

Skoro docela srečen je bil danes, ko se je vračal od poročnega obreda ob roki svoje mlade žene, dasi mu je tuintam pohitela misel k njej, ki je bila zanj tako nepojmljivo daleč. Toda Andrej je bil zdrave narave in si je sam pravil, da bo točasoma prebolel in da je popolnoma prav, da se dogaja to, kar se.

Zdaj je bil na tem, da uniči zadnji spomin na svojo ljubezen do Danice. Iskal je vžigalice, da bi sežgal listino, ki bi utegnila, ako bi prišla kdaj Sabini v roke, zrušiti njen srčni mir.

Bil je danes zadnji dan za to, od jutri dalje bo gospodinjala tod ona, ki jo hoče osrečiti.

Praden je zaprasketala vžigalice, je še enkrat prečital drobne vrstice, ki so govorile o Daničini dediščini. Bili so to vzkliti veselja, ki pa so vendar bili prepojeni s tiho žalostjo.

Pisala mu je, da se ne vrne več v Suho polje in da je podala ostavko na državno službo. Kje bo sedaj živela, da še ne ve, najbrže da si bo iz-

brala kraj ob morju. Andrej naj jo ohrani v lepem spominu, saj ga je tako nesebično ljubila...

Pogledal je na pečat na ovitku. Bil je nečitljiv in v pismu ni bila navedla kraja, odkoder je pisala.

«Namenoma?» mu je vstalo vprašanje v glavi. Oster plamenček je zaplapolal in Andrej je z otožnostjo zrl v goreči papir, na katerem so se črke lomile in vile kakor v smrtne boju ter se naposled sesule v kupček pepela.

«Grob!» je pomislil in naglo zaprl vrata peči. Ko se je obrnil, je stala za njim Sabina tiha in mirna, jasnih in vprašujočih oči.

«Kaj si delal pravkar? Zakaj si se odstranil iz svatovske družbe?» je vprašala ljubeznivo.

Bil je v silni zadregi. Nerazumljivo je jecljal nekaj o starih dokumentih, ki delajo le napotje in smeti po predalih.

Še vedno je bil njen pogled jasen. Položila mu je roko na rame in ga smehljaje gledala.

Zavedel se je, da se je izgovarjal silno neumno. Zardel je še bolj, vrtel se je in mahal z rokami ter silil nazaj v svatovsko družbo.

Še nikoli ni dvomila o njem, v tem trenutku ji je menda sam satan pošepetal na uho: «Sežigal je ljubavno pismo!»

Ko je sedela spet med svati, ki so bili vroči od plesa in pijače, se je nekaj nepokojnega naselilo v njeno prej tako jasno oko.

Andrej jo je prosil za ples in se na vse pretege trudil, da bi ji pregnal misli na dogodek ter zmanjšal učinek njegove zadrege, ki ga je bila

drugimi miroljubnimi deli postati gospodar položaja na Balkanu.

Stalni svet je, upoštevajoč vse te okolnosti, sestavil pravilnik Balkanske zveze. Balkanska zveza bo imela odslej kot svoje glavne organe svet zunanjih ministrov štirih balkanskih držav, ki bo imel kot svoj organ tudi še stalno tajništvo, in pa gospodarski posvetovalni svet. Gospodarski svet bo sestavljen iz odposlanstev, ki jih bodo imenovala vse štiri balkanske države. Sestel se bo v teku prihodnjih petih mesecev prvič v Atenah, drugič pa v Ankari, da bi mogel na prihodnjem rednem sestanku stalnega sveta Balkanske zveze meseca maja leta 1935. v Bukarešti predložiti obsežno poročilo o naslednjih vprašanjih:

1.) Posvetovanje gospodarskih in trgovskih stikov med državami podpisnicami balkanskega sporazuma.

2.) Razvoj medsebojnih prometnih odnošajev, tako prometnih sredstev na Dunavu in v Črnem morju, ki naj omogočijo okrepitev izmenjave dobrin med balkanskimi državami in Srednjo Evropo na eni in Azijo na drugi strani.

3.) Možnost ustanovitve Balkanske banke.

4.) Tujski promet vobče.

Razen tega je stalni svet sklenil omogočiti izmenjavo informacij, ki bi mogle zanimati države Balkanske zveze, in ustanoviti komisijo, ki bo stavila predlog o ukrepih za sodelovanje njihovih varnostnih organov.

Stalni svet je prav tako sklenil sestaviti komisijo, ki bo preučila načine, ki naj pospešijo izenačenje gotovih delov zakonodaje člarič Balkanske zveze.

Da bi države Balkanske zveze naglasile svoje globoko spoštovanje do miroljubnega dela, ki ga predstavlja pogodba Saavedra-Lamasa o preprečenju vojn in o pomirjevanju, sklenjena na pobudo argentinske republike 10. oktobra leta 1933. v Rio de Janeiru, je stalni svet sklenil najti obliko, ki bi mu dovolila, pridružiti se tej pogodbi.

Prvi prihodnji sestanek stalnega sveta Balkanske zveze bo v Bukarešti na rumunski narodni praznik 10. maja leta 1935. Če bodo zahtevali dogodki, bo predsednik sveta sklical izredni sestanek med tem časom.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

šele zdaj nekoliko zapustila. Silil se je v mirnost in izkušal biti vesel. Vrtel je svojo ženo v blaznem plesu in udarjal s petami ob pod, da so šklepetala okna. Vendar se kljub temu ni mogel znebiti morečega občutka: «Zasejal sem v njeno dušo dvom!» Kradoma jo je opazoval pozneje, ko je plesala z mladim kmetom iz Zalok. Na njenem obrazu je bilo nekaj otrpnilo. Vendar se je šalila in bila videti vesela.

Svatje so se začeli razhajati šele pozno v jutru in Meta je pomagala kuharici vezati cule s pogačo in mesom za svate.

Polita miza in ostanki na njej so bili zjutraj še edini dokaz šumne zabave. Kislasti vzduh je dušeče udarjal iz sobe in se spajal s soparico iz kuhinje, kjer je nekaj zaspanih dekel pomivalo posodo.

V hiši je počivalo vse. Gablovčevina se je po slavnostnem dogodku spet umirila in se zavila v gosto meglo poznojesenskega jutra.

VIII. poglavje.

Tiste zimske sobote, ko je stari Gablovec zgoraj v svoji sobici za vselej zatisnil svoje trudne oči, je bilo pri Gablovčevih že zgodaj vse na nogah. Bila je še trdna tema in blape: je z leščerbo svetil po dvorišču. Stari Lord na verigi je bil mučno prelajal in precvilil vso noč, da je šlo vsem, ki so bedeli pri bolniku, skozi ušesa.

Sabino, ki je proti jutru nekoliko legla in v trudnosti zaspala, je zbudil prsunljiv glas nje-

nega moža, ki je tekal z gorečo svečo iz sobe v sobo.

«Oče so umrli!» Presunljiv je bil ta krik in tolikšna žalost je ležala v njem, da so še Sabino zgrabile solze. Stekla je v sami spodnjici k očetu, ki je ležal bled in negiben s široko odprtimi usti na postelji.

Sabino je streslo do mozga. Strah je je postalo pred mrtvim starcem in obenem se ji je zasmilil mož, ki se je hlipal glasno kakor otrok.

Vendar se je mlada žena urno zavedla. S pomočjo Mete, ki se je enako topila v solzah, sta umili in preoblekli mrliča, Andrej pa je napregel, ko se je pričelo svitati, konja in odhital v trg po krsto in druge mrtvaške potrebščine.

Ko je bil mrlič opravljen, se je morala Sabina sami sebi začuditi. Še nikoli v svojem življenju ni imela erakega opravila. Toda kratek čas, odkar je postala Andrejeva žena, jo je preoblikoval v drugega človeka. Sabina je mogla s pomočjo svoje volje, katere moč je znala stopnjevati na skrajno višino, pregnati slehern občutek slabosti iz sebe. Kaj je povzročilo v njej to izpremembo, se sama ni zavedala. Čutila je le, da se je že prvi dan po poroki obdala njena duša z neko ledeno skorjo, in pod to je zagrebala tudi oni dogodek s pismom, dasi je bil to za njo sunek z nožem, ki jo je zadel globoko.

Ni hotela pripustiti, da bi se ji žalost nad tem kakor kislina zajedla v toplo srce in ji ga raztrgala. Zato ni hotela z Andrejem nikoli več govoriti o tem. Zagrebala je vse skupaj globoko,

globoko pod svojo ledeno skorjo in le še redko kakor iz däljave pomislila na dogodek, ki pa je kljub temu ostal čudovito jasno zarisan v njenem spominu.

Večkrat je opazovala Andreja, ki je zamišljeno opravljal svoje delo. A ko je prispela v bližino, si je nataknilo njegovo lice neko prisiljeno vedrost.

«Nekaj skriva pred menoj!» si je dejala vselej in pogoltnila odpor, ki se je rodil v njej. Njena umetnost, delati se neobčutno, ji je prešla v teku kratkega časa v kri.

A prišli so tudi trenutki, ko jo je navdalo nekaj kakor obup. Ko je strmela nad tem, da ni srečna. Ko je hotela z vso svojo silo prispevati k temu, da bi se odprlo med možem in njo ono pristrčno razmerje, ki si ga je bila zamišljala pred poroko. Toda vselej se je ob takih poizkusih utrudila do smrti in strahoma je zapazila, kako ji grozi bolečina vdreti v srce. Zato se je kakor utopljenka oklepala edinega, kar je bilo možno: hotela je otrpniti. Otrpniti z vso notranjostjo in živeti neko zunanje življenje, ki je obstajalo v dnevni opravkih in v skrbi za družino.

Z Andrejem sta govorila le o vsakdanjih domačih brigah in razmerje med njima se je videlo na zunaj čisto v redu. Ko pa sta se izkušala drug drugemu duševno približati, je Sabina začutila, da je ta odnos nekaj izumetničenega, mrtvega. Obšla jo je žalost. Čutila je jasno, da leži med njima nekaj v zraku, kar je s svojo morečo težo gradilo duši njiju obeh.

To je tako preprosto!

zvečer

Polovico vsega dela si prihranite – tako preprosto je pranje po Schichtovi metodi. Čez noč namočite perilo z Žensko hvalo. Drugo jutro ga operite s Schichtovim terpentinovim milom. In vse bo lepo belo.

To je vse delo, če perete po

SCHICHTOVI
METODI

ST. J. 9-34

Posredno.

A: «Torej tožil ga boš zaradi žaljenja časti?»
B: «Da.»

A: «Kaj te je res ozmerjal z oslom?»
B: «Neposredno ne, pač pa je dejal, da smatra osla za zelo pametno žival, če pogleda mene...»

V šoli

Učitelj: «Janezek, zakaj pa se smeješ?»
Janezek: «Na nekaj sem mislil, gospod učitelj.»

Učitelj: «Zapomni si, da med mojim poukom ne smeš ničesar misliti.»

Delavstvo noče minimalnih mezd

Pod gornjim naslovom je «Domovina» v 40. številki objavila poročilo o protestnem zborovanju, ki ga je sklicala pred nedavnim časom podružnica Narodne strokovne zveze v Mariboru. K temu poročilu nam je poslalo tajništvo NSZ v Ljubljani nastopno pojasnilo:

«Trditev, da bi bilo delavstvo proti zakonu o minimalnih mezdah, ni točna, pač pa se delavstvo nikakor ne strinja z obstoječim načrtom zakona o minimalnih mezdah, ki ga je izdelal tajnik Delavske zbornice g. Filip Uratnik.

Odposlanci NSZ v Delavski zbornici niso glasovali za načrt, ki ga je izdelal g. Filip Uratnik, ker se o tem glasovanje sploh ni izvršilo. Delavska zbornica je poslala NSZ načrt zakona samo v preučevanje. Zaradi tega je osrednja NSZ sklicala za 7. oktober posvetovalni sestanek o tem vprašanju ter je ob tej priliki po vsestranski

in dolgotrajni obravnavi soglasno sklenila, da se mora na vsak način preprečiti, da bi bil zakon o minimalnih mezdah sprejet v taki obliki, kakršen je osnutek, ki delavstvo ne zadovoljuje. Posvetovalni sestanek je pokazal, da se delavstvo, organizirano v NSZ, zaveda velikega pomena zakona o minimalnih mezdah. Zato ni vseeno, kakšen bo osnutek, ki bo predložen ministrstvu za socialno skrbstvo in narodno zdravje.

Iz vsega tega je razvidno, da odposlanci NSZ niso mogli glasovati za slabi osnutek zakona o minimalnih mezdah, ker je NSZ sklepala o tem šele na sestanku 7. oktobra, medtem ko so časopisni napadi starejšega datuma, a tudi mariborski shod se je vršil pred sestankom, na katerem je NSZ zavzela svoje stališče do zakona o minimalnih mezdah. V koliko so druge strokovne organizacije pri načrtu sodelovale, nam ni znano.

Deseti svetovni dan varčevanja

Samoupravne hranilnice kraljevine Jugoslavije, republike Češkoslovaške in republike Poljske, združene v Slovanski zvezli hranilnic, se zavedajo velike važnosti, ki jo ima varčevanje za napredek in blagostanje narodov, zlasti slovanskih, zato so naslovile ob priliki desetega svetovnega praznika varčevanja Slovanom poziv, naj si prizadevajo z razumnim varčevanjem utrditi svoj položaj in poskrbeti za boljšo bodočnost, ki jim vsekako pripada glede na njihove dosedanje žrtve in napore.

Slovanska zveza hranilnic objavlja ta poziv v prepričanju, da se blagostanje slovanskih narodov ne dá doseči in zagotoviti brez varčevanja, ki mu slovanske samoupravne (mestne, občinske, okrajne in banovinske) hranilnice kar najbolje služijo, ker nudijo privarčevanemu imetku popolno varnost in socialno plodovitost. Zgolj s pomočjo varčevanja se more zbrati močan kapital, s katerim bo mogoče doseči in zagotoviti blagostanje, kulturni in gnotni napredek Slovanov.

S tem namenom Vas Slovanska zveza hranilnic poziva: Slovani, varčujte, varčujte razumno!

Za Slovansko zvezo hranilnic:

Jednota československých spořitelén v Praze,

Savez štedionica kraljevine Jugoslavije,

Związek związków komunalnych oszczędności w Polsce,

Zveza jugoslovanski hranilnic v dravski banovini v Ljubljani.

Kaj se dá z razumnim varčevanjem doseči, povedo naslednje številke: V 29 samoupravnih hranilnicah dravske banovine, to je v banovinskih, mestnih, občinskih in tako zvanih okrajnih hranilnicah, je zbranih za 1100 milijonov, to je 11 milijarde prihrankov, 160.000 vlagateljev. Ti vlagatelji so s svojimi prihranki omogočili nad 20.000 posojil in kreditov v skupnem znesku 950 milijonov dinarjev. S temi posojili se je zgradilo in popravilo na stotine in stotine zasebnih hiš, sezidalo se je okrog 360 šol, 11 cerkvá in župnišč, 80 vodovodov, 56 občinskih uradnih poslopij, do 70 občinskih stanovanjskih hiš, 29 gasilskih domov, 6 sodnih poslopij, 24 elektrarn, 39 mostov, mnogo cest in drugih javnih naprav.

Sleherni obiskovalec je dobil kos kruha in kozarec vina. Taka pogostitev pri obiskovanju mrličev je bila v Suhem polju v trdnějšíh kmečkih hišah že odnekad v navadi.

Drugi dan je bil še bolj žalosten od prvega. Sabina si je nadela črno obleko, ki je čudovito pristojala njenim svetlim lasem in nekoliko vlažnemu blesku njenih velikih, modrih oči. Njena polna postava se je zdela v črni obleki skoro vitka.

Tistikrat je bilo prvič, ko jo je videl Bert.

Postregla mu je v veliki, hladni gostilniški sobi. Njene oči niso bile objokane, toda ležalo je v njih nekaj kakor globoko prikrivana bolelost, in to je bilo tako silno, da ji je Bert prožil roko in ji resno izrazil sožalje.

Sprva ga ni čisto razumela. Šele potem, šele čez nekaj trenutkov je doumela, kaj je menil, in da je zaradi Gablovčeve smrti prizadeta prav za prav tudi ona. Bila je vendar njegova snaha. Toda kakó daleč je bilo resnično čuvstvo žalosti. Saj ji je bil celo mož tako daleč, tako silno daleč...

Toda namenila se je bila že v početku, da bo vseskozi utrjevala videz žene, ki pripada z dušo in s telesom k družini svojega moža. Zahvalila se je Bertu in v njenem glasu je zvenela resnična hvaležnost.

Občudoval jo je in jo gledal, ko je hodila po sobi in s svojimi mirnimi kretnjami prelagala kozarce ter brisala mize.

Ako torej hočemo, da se ublaži brezposelnost, da spet oživita stavbna delavnost in podjetnost vobče, je potrebno, da se oklenemo z zaupanjem svojih denarnih zavodov, s katerih pomočjo se bo spet dvignilo naše narodno gospodarstvo. Izkušnje zadnjih let nas uče, da se na tujo pomoč nikar ne zanašajmo. Za oživljenje našega gospodarstva potreben kapital si moramo priskrbeti sami z neumornim delom in pametnim varčevanjem, zakaj brez varčevanja ni kredita in brez kredita ni napredka!

Usposobljenostni dokaz za gostilničarsko stroko

Na osnovi pooblastitve v §§ 62. in 78. zakona o obrtih ter v sporazumu z ministrom za notranje posle in ministrom za socialno politiko, je minister za trgovino predpisal uredbo o usposobljenostnem dokazu za izvrševanje gostilniških obratov. Ta uredba predpisuje med drugim naslednje:

Ako se bifeji, narodne kuhinje in krčme vodijo v majhnem obsegu, se ne zahteva posebna usposobljenost. Kot obrati majhnega obsega pa se smatrajo: bifeji, v katerih ni miz niti stolov in kjer se streže stoječim gostom; narodne kuhinje in krčme, ki imajo samo eno gostilniško sobo in kjer lastnik obrata sam ali s člani svoje rodbine brez pomožnega osebja vrši posle pri neposredni postrežbi gostov. Oseba, ki v istem času vrši več vrst gostilniških obratov, mora za vsako vrsto teh obratov dokazati usposobljenost po tej uredbi. Oseba, ki ne more sama dokazati usposobljenosti, lahko vrši gostilniški obrat samo s poslovodjo, ki nudi dokaze usposobljenosti v smislu te uredbe. Vdova lahko po smrti moža nadalje vodi gostilniški obrat brez dokaza usposobljenosti in ni dolžna postaviti poslovodje. Mladoletni otroci, ki imajo pravico nasledstva, smejo nadaljevati obrat samo s poslovodjo, ki ima dokaz usposobljenosti. Praktično delo (učna doba in zaposlitev) pomožnega osebja v gostilniških obratih se dokazuje z overjenjem v učni dobi in s knjižico o zaposlenju, odnosno s spričevalom o času in o vrsti zaposlitve v gostilniškem obratu.

Za samostojno vršenje gostilniške obrti služi kot dokaz popolne sposobnosti zaposlitev v restavraciji, kavarni, penzionu ali v gostilni pri postrežbi gostov skozi najmanj štiri leta poleg dokaza o dovršenih štirih razredih osnovne šole. Kot popoln dokaz služi tudi dokaz o samostojnem vršenju obrti hotela, restavracije, prenočišča, ka-

Sabina je bila preprosta žena, vendar se je v času svojega zakona navadila misliti in obup je bil tisti, ki je oral ledino njene ozke miselnosti.

Danes je umivala starega, mrtvega Gablovca. Zmogla je dejanje, katerega bi ne bila zmogla nikoli poprej. Da, nemara ne bi, če bi bila njena duša mehka, če bi jo bil Andrej ljubil z ono ljubeznijo, o kateri je sanjala, ko je čista kot angel pristopala h Gospodovi mizi in prosila vedno edinole za — srečo z njim. A tu je čutila, da se je med tem časom, ko je bila odsotna, nekaj zrušilo in ona ni mogla ničesar več zgraditi. Da, čutila je tudi predobro, kako sahne ona čudovita roža, ki je evela prej na njenih licih, in kako stopa namesto nje na površje izraz nečesa lednega kakor odsev onega, s čimer je obdala svojo notranjost.

Ob 9. sta prišla organist in organistovka. Tihoin z zasenčenim obrazom je pristopila mati k odru in pokropila mrliča. Pernek je enako resno in z rahlo zastrtim glasom vpraševal o poteku smrti. Hči, ki je stala nekoliko blede v kotu, mu je skoro šepetaje odgovarjala.

Potem so prihajali še drugi in enako spoštljivo kropili pokojnika. Vsakdo je po kratki, tihi molitvi povedal katero iz pokojnikovega življenja, in tako je bila mrliška soba na mah polna živih spominov na nekdanjega gospodarja.

Ob 12. so dali truplo v krsto. Sabina je mogla popoldne nekoliko leči, ker jo je nadomestoval mož pri odru.

Popoldne so odnesli Gablovca in v hiši se je strnilo vse v en sam jok.

Sabina je pritiskala rutico k očem in stopala za krsto poleg Andreja, ki je korakal globoko sklonjene glave.

Prava žalost je rodila njene solze, žalost žene, ki je resnično čutila z možem.

Med potjo se je pridružilo še mnogo drugih ljudi. Skoro vsa vaš je spremljala starega Gablovca na njegovi zadnji poti.

Zvonovi so zvonili svojo turobno pesem.

Pri fari sta se pridružila Perneka.

Ob grobu je stopila Sabina tesno k Andreju, kakor da bi mu hotela biti v pomoč v tem hudem trenutku. Začutila je preko žalosti, kako ji je na mah postala njegova duša bližja ko kdaj prej.

Doma jih je sprejel mrak, ki se je bil že docela zgostil v širokih izbah. Hladen dih smrti je še vedno plul tod in zdelo se je, da je ozračje vse hiše prenasršeno z vonjem po izgorelih svečah in suhem cvetju.

Dekle so bile pravkar poribale tla v sobi, kjer je bil ležal mrlič. Na umita okna je legel dih mraza in jih ovlažil, da so bila videti mlečno bela.

Sabina je za trenutek obstala pri vratih in velela odnesti staro očetovo posteljo na podstolje. Okna naj bi ostala vso noč odprta.

(Dalje prihodnjič.)

varne ali penziona. Kot dokaz sposobnosti se smatra tudi dokaz, da je prosilec samostojno vršil najmanj tri leta obrt bifeja ali krčme.

Gostilne morajo imeti prostor za serviranje jedi in pijače, nadalje prostor za točenje pijače in kuhinjo. Ti prostori morajo biti dovolj veliki, suhi in svežli. Oprema prostorov za serviranje jedi in pijače mora biti enotna. Kuhinje morajo biti zaščitene proti muham.

Narodne kuhinje in krčme morajo biti tako urejene, da ustrezajo osnovnim predpisom higijene. Biti morajo dovolj obsežne in svetle. Glede ureditve prostorov in inventarja veljajo predpisi kakor za gostilne.

Vse gornje določbe veljajo za gostilniške obrate, ki se na novo uredijo in se ne bodo uporabljale za že obstoječe gostinske obrate. Vendar pa sme nadzorstveno oblastvo imetniku obrata predpisati potrebne prezidave, popravila in spremembe posameznih prostorov iz higijenskih razlogov, kadar smatra, da so take spremembe potrebne. Zahtevane spremembe mora imetnik izvršiti v določenem roku.

Uredba vsebuje nadalje predpise glede držanja čistosti in reda. Vsak gostinski obrat mora imeti vsako leto najmanj eno glavno čiščenje, v ostalem pa se morajo posamezni oddelki čistiti najmanj enkrat dnevno.

Končno vsebuje uredba še kazenske določbe. Kdor obratuje v prostorih, ki niso odobreni od pristojnih oblastev, se kaznuje z denarno kaznijo od 200 do 10.000 Din. Enaka kazen velja za primer, da imetnik obrata ne vzdržuje potrebne čistosti. Denarne kazni po tej uredbi gredo v korist fonda za podpiranje strokovnih šol.

Politični pregled

V začetku meseca je

minister pravde Boža Maksimović podal ostavko na svoj položaj.

Ostavka je bila sprejeta. Za namestnika ministra pravde je začasno postavljen kmetijski minister dr. Dragutin Kojić.

Kakor poroča tajništvo društva narodov, so bila odposlana službena vabila

za prihodnje zasedanje predsedništva razorožitvene konference.

Predsednik konference Henderson ga sklicuje za prve dni izrednega zasedanja Društva narodov,

ki se bo pričelo 20. t. m. v Zenevi.

Dne 6. t. m. je imela sejo češkoslovaška poslanska zbornica in je

češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš govoril o mednarodnem položaju.

Med drugim je naglašal, da je Društvo narodov edino stvarno jamstvo za ohranitev miru. Češkoslovaška bo nadaljevala svojo dosedanjo politiko v zvezi z Malo antanto in s Francijo, kar more le okrepiti mir. O vstopu Rusije v Društvo narodov je dejal dr. Beneš, da je to zelo važen dogodek. Politika zблиžanja med Češkoslovaško in Rusijo se bo izvajala z najvestnejšim sodelovanjem in ob popolnem sporazumu s Francijo, Malo antanto in Balkansko zvezo.

Ob koncu svojega govora se je dr. Beneš dotaknil marseilleskega zločina in v vnesenih besedah poveljal osebo in državniško delo kralja Aleksandra Zedinitelja,

poudarjajoč, da je Češkoslovaška izgubila svojega najvernejšega prijatelja. Dalje je dejal dr. Beneš med drugim: Kralj Aleksander ni bil le ustanovitelj Jugoslavije, temveč tudi eden izmed glavnih stebrov miru in reda v Evropi. S svojim velikim delom je mnogo pripomogel k ustvaritvi in stvarnemu razvoju Male antante in Balkanske zveze. Bil je politik miru v najglobljem pomenu besede in iskren pristaš sodelovanja s Češkoslovaško, ki je zdaj z njim

izgubila najvestejšega prijatelja.

Zato bo češkoslovaški narod trajno in zvesto čuval spomin svojega velikega prijatelja. Svoja izjavanja je zaključil dr. Beneš z izjavo, da se mora zločin, ki je oropal človeštvo dveh tako iskrenih borcev za mir, kakor sta bila kralj Aleksander in francoski zunanji minister Barthou, vsestransko razjasniti in se mora napraviti konec mednarodnemu strahovalstvu.

DOPISI

SV. MARTIN POD VURBERKOM. Te dni se je poslovil od nas naš šolski upravitelj g. Anton Lazar in odšel na svoje novo službeno mesto v Razvanju pri Mariboru. Devet let je služboval pri nas in je vzgajal šolsko mladino res v pravem jugoslovenskem duhu, pri sokolski četi, ki jo je ustanovil, pa je nadaljeval vzgojo v istem duhu z odraslo mladino. Kljub temu, da se je trudil z mladino in odraslimi, so se dobili taki, ki so mu grenili življenje z raznimi sirovimi dejanji, česar gotovo ni zaslužil. V dokaz, kako nam je bil priljubljen, je bilo pač pristrčno slovo staršev in mladine. Martinčani se mu za njegovo požrtvovalno delo prav iskreno zahvalujemo in mu želimo na njegovem novem službenem mestu vse najboljše.

ŠT. VID PRI GROBELNEM. (Smrtna kosa). Po dolgotrajni in mučni bolezni je previdena s sv. zakramenti preminila 30. oktobra v 70. letu starosti gospa Marija Gobčeva v Završih. Pogrebnege sprevoda se je udeležila velika množica ljudi kljub slabemu vremenu. Rajna si je vedno želela, da bi počivala na prijaznem gričku pri cerkvi Marije dobrega sveta v Završih, kar se ji je tudi izpolnilo. Kakor je bila dobra in blaga mati svojim otrokom, tako je bila dobrosrčna do siromakov. Vsi, ki so jo poznali, jo bodo ohranili v najlepšem spominu. Mirno spavaj, blaga duša!

VELIKA ŠTANGA NAD LITIJO. Tukajšnja organizacija JNS je prav slovesno počastila spomin blagopokojnega kralja Zedinitelja. V nedeljo 21. oktobra se je pod predsedstvom predsednika JNS g. Petra Končarja vršila žalna seja v občinskem domu občine Trebeljevega v Veliki Štangi.

FARAONOV DEDIČ

Ker sta učenjaka priganjala k odhodu, je karavana odšla samo z enim dnevom zamude. Saj je znano, da gonjačev velblodov ni nikoli pri rokah, kadar bi jih človek potreboval.

Tudi Senusijec je prišel z vsem potrebnim ob pravem času v taborišče. Sejh je res držal besedo. Sel je bil skromen možak pet in dvajsetih let, ki se ni delal prav nič vsiljivega, in se tudi ni videlo, da bi bil tak zagrizenec kakor njegovi verski sobratje. Torej je bil res samo nedolžno orodje v rokah svojih višjih ali pa zelo spreten hinavec, ki se ga je bilo treba varovati.

Ko se ga je Sodnik dobro nagledal, je dejal: «Zdi se mi, da bo bolj užiten, kakor sem prej mislil. Sicer pa ni nikjer rečeno, da se droben piščanec ne bi mogel počasi izpremeniti v bojevitega petelina. Stari pogovor: 'Zaupaj, toda glej, komu', še ni nikoli škodoval.»

Ko se je karavana zbrala in se dvignila na pot, jo je večina Dahelancev še nekaj časa spremljala. Vsi so pridno streljali. Toda če jih je kdo bolje pogledal, je hitro videl, da njih veselost ni več takšna, kakršna je bila pri prihodu. Na ustih so imeli pozdrave, v srcih pa Bog ve kaj drugega!

Zato se je tudi doktor Sodnik globoko oddahnil, ko je izginila oaza Dahel s svojimi sinovi in hčerami vred na obzorju. Veselo je vzkliknil:

«Naj živi divjina! Sicer nas oropa 'dragih' prijateljev, zato se nam jih pa tudi ni treba bati. Človek ve, da je navezan le na svojo lastno pomoč, in to je zmeraj najboljše.»

«Ti govoriš tako, ker bomo tu blizu obljudenege ozemlja in se nam ne bo treba toliko bati prirode. Kaj pa bi rekel sredi Sahare, kjer napadajo divja plemena popotnike? Pa to še ni vse! Tam so tudi zveri, levi in pantri. Tam bi najbrž rajši spal za trdnim obzidjem kakor pa pod milim nebom.»

«No lovci na sužnje v Sudanu tudi niso kar tako,» je odvrnil Sodnik, «vendar pa sem se v njihovi bližini prijetneje počutil kakor pa pri teh prekanjencih, ki z eno roko želijo srečno pot, z drugo pa že iščejo bodalo, da bi nas poklali. Sicer pa ni nikjer rečeno, da ne bi utegnili naleteti tudi na prave roparje. Potovali bomo po ozemlju, kjer teče tudi njihova pot proti severu. Vendar pa smo dobro založeni z orožjem in priti bi morala že precej številna razia²⁹, da bi nas zmogla. Znano je tudi, da so ti roparji precej strahopetni in se upajo napasti le tedaj, kadar so v veliki premoči ali pa če je napadana karavana desetkrat bolj strahopetna kakor oni sami.»

²⁹ roparska karavana.

Tu je pogovor zastal. Na treh krajih hkrati je nastala zmeda in gonjači so s svojim nezmisljnim križanjem zlo še poslabšali. V Dahelu niso bili pod tako strogim nadzorstvom kakor prej po poti in zato so pozabili red, ki so se ga morali navaditi na poti od Siuta do oaze Dahela. Zdaj pa je planil Sodnik med nje kakor blisk. Zaradi njegove odločnosti so gonjači tedaj videli, da s tuji ni dobro prosa zobati, in so hitro ukrotili svoje velblode.

Hudales je zmajeval z glavo, ko je videl Sodnikov odločni nastop. Na tihem si je mislil, da bi bilo bolje, če bi si bil ljudi z dobroto pridobil. Uasif el Hajat pa je Sodniku krepko stisnil roko in se vrnil spet na čelo karavane. To je pravi mož, ki mu bom pomagal pri res visoko letečih načrtih.

Peto poglavje.

Prvi pozdrav divjine.

Ob znožju Djehela Edmonstona so prvi večer postavili šotore. Tam je nekoč napravil Rohlfs precej visoko piramido iz kamenja, ki jo je vsa odprava z veseljem pozdravila.

Razkladanje tovorov z velblodov in postavljanje šotorov je seveda spet povzročilo prerekanje in strašen trušč.

Naposled so gonjači nakrmili živali. Potem so posedli okoli ognja in povečerjali. Otožna pesem je zadonela in njeni glasovi so se izgubljali v žalostno puščavo, ki jo je že zagrinjala noč.

Zalne seje se je poleg odbora in članov JNS udeležilo tudi več občanov. Tajnik JNS g. Josip Krabica je otvoril sejo in obvestil občinstvo ob prehudi izgubi. G. Franc Jeriha iz Šmartna je pred sliko vladarja ob gorečih svečah imel lep žalni govor o delih in zaslugah velikega kralja mučenika. Navzočni so počastili njegov spomin s klici «Slava» ter skupno zmolili očenaš za mir in pokoj duše kralja mučenika. Ob tej priliki so se tudi zaobljubili, da bočejo čuvati Jugoslavijo in pozdravili so našega mladega kralja Petra II. Odposlani sta bili žalni pismi maršalatu dvora in ministrskemu predsedniku. Na prvo pismo se je zahvalil občinski organizaciji pismeno Nj. Visočanstvo kraljevski namestnik knez Pavel.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na marjeborskem sejmu 30. oktobra so bile cene za kilogram žive teže: kravam 2.50 do 3.50, telicam 3 do 4, teletom 5 do 5.50, volom 3.50 do 3.75, bikom 3 do 3.75.

SVINJE. Na ptujskem sejmu 24. m. m. so bile cene prascem 6 do 12 tednov starim 65 do 175 Din; kilogram žive teže 5 do 7 Din, mrtve teže 9.50 Din.

HMELJ. V Zalcu na Češkoslovaškem so cene narasle na 2000 do 2275 češkoslovaških kron za 50 kg.

Sejmi

- 12. novembra: Bušča vas, Ormož, Smartno pri Litiji, Radeče;
- 13. novembra: Metlika, Ljutomer;
- 15. novembra: Vransko, Gornja Radgona, Grahovo, Poljčane, Kandija;
- 16. novembra: Bogojina;
- 18. novembra: Senožeti pri Dolskem. (Kjer je navada, se vrše nedeljski sejmi drugi dan.)

Vrednost denarja

Na borzi smo dobili v devizah (prišteje se premija v višini 28.50 odstotka):

- 1 holandski goldinar za 23.03 do 23.15 Din;
- 1 nemško marko za 13.66 do 13.76 Din;
- 1 dolar za 33.76 do 34.04 Din;
- 100 francoskih frankov za 224.25 do 225.44 Din;

Dr. Sodnik se je spomnil tistega mesta v Rohlfovih zapiskih, kjer omenja slavni raziskovalec, da je zapazil v puščavi prastaro karavansko cesto, ki ji je tri dni sledil, čeprav je bila le še malo ohranjena in se je karavane očitno že dolgo niso posluževale. Učenjak omenja v teh zapiskih, da je dal postaviti vsak dan ob poti znamenja, kjer je počival. Šele po treh dnevih je dosegel, da se cesta izgublja v puščavi in ji ni mogel več slediti, ker je bila njegova karavana preslabo opravljena za tako dolgo in tvegano pot.

Ker se je Sodnik s svojimi tovariši domenil, da bodo drugi dan počivali, je sklenil odjezditi sam po tej poti in jo pregledati. In res, drugo jutro, ko je prvi mrak zjasnil noč, je že sedel na konju. S seboj je vzel dva gonjača, ki sta bila vajena potovanja po puščavi že od mladih nog. Sklenil je pojezditi do drugega dnevnega znamenja, ki ga je bil pustil Rohlfs. Poslovil se je od Hudalesa in Uasifa el Hajata ter odjezdil po neznani poti.

Solnce je kmalu začelo vroče pripekati, toda Sodnik tega skoraj opazil ni, tako je bil že vaju potovanja v pripekajoči vročini. Tudi oblečen je bil tako, da je skozi obleko čim manj čutil sonce. Njegov velblod je bil plemenita žival, ki je preživela že dvesti napornih potovanj in se vselej rešila tudi tam, kjer so vse druge omagale.

Z Arabcema, ki sta jездila z njim, se ni dosti menil. V mislih so se mu podili načrti, ki jih bo treba uresničiti. Vedel je, da je pot, ki se nanjo odpravljajo, skrajno nevarna in da bodo morali

100 češkoslovaških kron za 142.23 do 143.09 Din; 100 italijanskih lir za 291 do 293 Din.

Vojna škoda se je trgovala po okrog 330 dinarjev, investicijsko posojilo pa po 71.25 do 72 dinarjev. Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 8.10 do 8.20 Din.

Kratke vesti

— **Kmetovalci-dolžniki se opozarjajo,** da se morajo predpisi uredbe o zaščiti kmečkih dolgov točno izvajati in da mora biti obrok v višini 6 % dolga plačan do 15. t. m. Za posledice, ki bi nastale za one, ki bi ne izpolnili tozadevnih zakonskih predpisov, bodo zamudniki sami odgovorni. Izpolnjevanje uredbe o zaščiti kmetov ne bo prinašalo samo ogromne koristi za kredit v naši državi, s tem se bo tudi doseglo, da se preprečijo posledice škodljivega ljudskega slepljenja, ki ne zmanjšuje samo kredita, temveč tudi ugled zakonskih predpisov.

— **Praktični rodovniški tečaji na Gorenjskem.** Gorenjska selekcijska zveza priredi v mesecu novembru dva praktična rodovniška tečaja, in sicer v sredo 21. t. m. na graščini Križu pri Kamniku in v soboto 24. t. m. v Podhodu pri Bledu. Vsak tečaj se bo začel ob 7.30 zjutraj in bo trajal s presledki do večera. Tečaja sta namenjena za rodovnikarje, molzne nadziralce in člane rodovnih komisij. Tečaj na Križu je predvsem namenjen kamniškim selekcijskim organizacijam in živinorejskim zadrugam v Olševku, Predvoru, Trsteniku in Predosljah iz kranjskega sreza in v Medvodah. Podhomiški tečaj je namenjen selekcijskim edinicam radovljanskega sreza. Seveda se smejo tečaja udeležiti tudi funkcionarji drugih selekcijskih organizacij iz gorenjskega pasemskega območja, kakor tudi še drugi funkcionarji razen omenjenih, na primer načelniki in tajniki. Na teh tečajih se bodo udeleženci pod vodstvom strokovnjakov vežbali v peslih, ki se tičejo živinske selekcije. Teoretičnega pouka bo eno uro, ves ostali dan bo vežba. Tečaja sta velikega pomena za selekcijsko združništvo in zlasti potrebna, da se selekcijsko delo poenoti in poživlji. Zadruga dolžnost omenjenih funkcionarjev je, da se udeležijo tečaja vsi brez izjeme. Najbolj važna je udeležba za rodovnikarje in nadziralce. Udeleženci iz oddaljenih krajev naj pridejo k tečaju že večer poprej, da tam prenočijo. Prinesejo naj s seboj odejo, nadalje zvezke za beleženje, ocenjevalne knjižice s tabelami, nekaj molznokon-

trolnih pol in skočne zapisnike. Rodovnikarji naj prinesejo obe rodovni knjigi in sezname mlade živine in bikov. Zveza je zaprosila pristojne sreske kmetijske odbore za prispevke za enodnevno hrano in potne stroške.

— **Obrtniški teden bo v začetku decembra.** Sporazumno z osrednjim odborom za organizacijo obrtniškega tedna v kraljevini Jugoslaviji, ki ima svoj sedež v Zagrebu, obveščamo obrtništvo in drugo javnost, da se bo obrtniški teden v dravski banovini vršil po načrtu, kakor je bil že objavljen, in sicer od 1. do 8. decembra. Prosimo vse krajevne odbore, da nadaljujejo priprave sporazumno z okrožnimi delovnimi odbori v Ljubljani, Novem mestu, Celju in Mariboru. Podrobnejša navodila dobe v najkrajšem času, ker so propagandni lepaki že v tisku, v delu pa tudi vse ostalo gradivo, zlasti predavanja in podobno. Uprava ljubljanskega radia je obljubila, da bo dala na razpolago med obrtniškim tednom vsak dan okoli 13. primeren čas za obrtniško radijsko predavanje. Dan 1. decembra, ki ga smatramo za narodni in državni praznik, bo slovensko obrtništvo praznovalo v prvi vrsti kot narodni praznik, svoje manifestacijske zборе v zvezi z obrtniškim tednom pa bo imelo v nedeljo 2. decembra. Vsa prireditve se bo izvedla tako, da niti najmanj ne bo motila splošnega narodnega žalovanja. Namen obrtniškega tedna je, z resnimi prireditvami manifestirati stanovsko zavest, na drugi strani pa s stvarno propagando pridobiti obrtniku in njegovim izdelkom naklonjenost občinstva in prednost pred drugimi, osobito tujinskimi izdelki. Predsednik glavnega odbora za obrtniški teden v Ljubljani.

— **Letina turščice v Jugoslaviji.** Po polslužbeni cenitvi bo znašal letošnji pridelek turščice v naši državi okrog 53 milijonov kvintalov (lani 36,6 milijona in 1932. leta 48 milijonov). Ker je bilo s turščico posajenih 2.650.000 ha, je torej povprečni pridelek na hektar znašal 20 kvintalov. Izvojni višek se računa na 12 milijonov kvintalov. Nade za izvoz so letos povoljne.

— **Carine prost uvoz semena.** Finančni minister je s soglasjem kmetijskega ministra in na podlagi odloka ministrskega sveta predpisal pogoje za carine prost uvoz semena cvetlic in žita (pšenice, rži, ječmena, ovsu in turščice), riža v zrnju in sočivja (fižola, graha i. t. d.) v zrnju, kadar se uvaža zaradi pridelovanja boljših vrst teh rastlin. Za carine prost uvoz boljših vrst kulturnih rastlin sta potrebni potrdilo pristojne ban-

uporabiti vso svojo spretnost in izkušnost, da jo bodo zmagali.

Zlasti ga je skrbelo, kako naj se odkrižajo odposlanca Senustijev, ki jim je bil tako nepričakovano vsiljen.

«Nekako pojde že!» si je dejal in odmahnil z roko.

Tri ure so že jездili v diru, toda nikjer ni odkril kakšnega sledu, da so kdaj tód potovali ljudje. Razen suhih, od solnca ožganih grmov, ki jih je ob poti srečaval, ni bilo ničesar. Sklenil je jездiti še dve uri in se potem vrniti, če ne bo odkril nikakršnega sledu.

Iznenada pa se mu je zazdelo, da postaja njegov velblod čudno nemiren. Drugače tako pokorna žival se je začela upirati in ni hotela iti dalje. Nепrestano je zavijala v stran in nekajkrat ušla s slabo zaznamenovane ceste.

Kmalu je odkril, kaj je temu vzrok, in groza ga je obšla. Samum²⁷ prihaja. V daljavi nad obzorjem je zagledal črn oblak, ki je postajal čedalje večji. Vedel je, kaj pomeni to. In usoda je še hotela, da je bila tam cesta slabo zaznamenovana.

Kar je mogel, je pognal žival na nizek griček, ki ga je zagledal nedaleč od ceste. Morda najde tam sledove kakšnega zavetja.

²⁷ Samum je strašen vihar, ki dvigne pesek in ga nosi na velike daljave ter zasuje na poti vse, kar sreča. Dosti karavan je že uničil tak vihar.

Res, nedaleč stran je odkril meč peskom kup kamenja. Pomignil je gonjačema, naj zdrvita za njim. Po položnem hrbtu griča je zdrvel kakor veter v tisto smer.

Velbloda, ki sta jih imela oba gonjača, pa nista bila tako pokorna kakor Sodnikov. Upirala sta se in kar pokleknila na tla ter povsila glavi k tlom. Gonjača sta morala skočiti na tla in s silo dvigniti živali.

Iz neznatnega oblaka je postal velik, črn oblak, ki je zakril že pol obzorja. Ozračje je bilo soparno, da je vse dušilo. Sodnik je hitel proti kupu kamenja, ki ga je bil v daljavi videl.

Soparen veter je zdajci zažvižgal in dvignil oblak peska, da se je zvil v vrtinčastem kolarju.

Kmalu Sodnik ni videl več pred seboj. Nastala je dušča tema in polotila se ga je čudna omotica, da bi bil najrajši legel. Toda vedel je, da tega ne sme storiti, če noče, da bo po njem.

Vedel je, kaj pomenijo ti vrtinaci peska. Samum, strašni samum prihaja. Vihar, ki uniči vse, kar sreča na svoji poti.

Tedaj se je zbudil v njem čut samoohrane. Podzavestno je skočil z velbloda, ki se je tudi začel upirati in ga z vsemi svojimi močmi odgnal dalje.

Saj ne more biti več daleč tisti kup kamenja, ki ga bo morda rešil.

Na oba gonjača je v zmedu pozabil. In tudi če bi se ju bil spomnil, bi bil najbrž zaupal njuni

ske uprave in dovoljenje carinskega oddelka finančnega ministrstva, da je uvoz carine prost. Dovoljenje bo vsebovalo potrdilo, da bodo uvozniki semena uporabili uvozno seme izključno samo za setev in za izboljšanje dosedanjih vrst semen dotične rastline. Prošnje za dovoljenje uvoza semen naj vložijo kmetje na bansko upravo preko pristojnih sreskih načelnikov, odnosno mestnih poglavarstev, zadruga pa preko svojih zvez. Zveze kmetijskih združenj, centrale kmetijskih združenj in kmetijske ustanove (državne in samoupravne) in protokolirane trgovine s semenom naj se za dovoljenje obrnejo neposredno na pristojno banovino. S takimi dovoljenji naj se uvozniki obrnejo na finančno ministrstvo, da dobe dovoljenje za carine prost uvoz.

— V naši državi je nad en milijon zadržnikov. Tajnik Glavne zadržne zveze v Beogradu inženir Iv. Varga je izročil tajniku Mednarodne zadržne zveze v Londonu Mayu zanimivo poročilo o našem zadržništvu. Inž. Varga meni, da je v našem zadržništvu organizirana več ko tretjina vsega prebivalstva v naši državi, kajti po statističnih podatkih ob koncu leta 1933. je bilo v zadržgah v naši državi 1.007.790 članov.

DOMAČE NOVOSTI

* **Spomenik kralju Aleksandru na Poljani.** Občinski odbor Kranjske gore je na svoji seji na predlog predsednika Lavtižarja soglasno sklenil postaviti pokojnemu kralju Zedinitelju dostojen spomenik na Poljani (Podkorensko sedlo, 1043 m) tik ob državni meji, na istem mestu, kjer se je pokojni vladar 18. septembra letos poslovil od svojega sina, ko ga je spremljal na poti v šolo v London. Usoda je hotela, da je bil blagopokojni kralj zadnjič na tem, njemu tako priljubljenem mestu, prestolonaslednik pa se je vračal po drugi poti kot kralj Jugoslavije v domovino.

* **Dan miru** bo tudi letos 11. t. m. proslavil podmladek Rdečega križa. Na programu te proslave bodo kakor vsako leto predavanja v spomin borcev in žrtev za svetovni mir. Po beograjski radijski postaji bo eden izmed članov podmladka Rdečega križa pozdravil mladino vsega sveta. Dan miru bo letos posvečen tudi spominu blagopokojnega kralja Aleksandra, ki je padel med svojim požrtvovalnim delovanjem za sve-

stovni mir. Kakor podmladek Rdečega križa bodo slavile dan miru tudi ženske organizacije.

* **Minister Marinković je hudo obolel.** Minister brez portfelja in bivši ministrski predsednik doktor Voja Marinković je hudo obolel in mora po naročilu zdravnikov ostati v postelji.

* **Prijava zgradarine.** Davčne uprave pozivajo lastnike zgradb, da predložijo prijavo za odmero zgradarine za leto 1935. Prijave se morajo vložiti v roku od 1. do 30. novembra. Obrazci davčnih prijav se dobe pri davčnih in občinskih upravah.

* **Kmetijska šola na Grmu** je 31. oktobra zaključila letni tečaj, ki ga je obiskovalo 18 v šolskem internatu stanujočih učencev. Služba božja je bila v Šmihelu, potem pa so se tečajniki zbrali v zavodu k razdelitvi spričeval. Zaključni svečanosti so prisostvovali vsi učitelji z ravnateljem g. inž. Zupaničem, sreski kmetijski referent profesor g. Malasek in predsednik sreskega kmetijskega odbora g. Bulc iz Mirne. Izid šolskega leta: 5 odličnih, 1 prav dobra, 8 dobrih in 1 zadostna ocena. Najboljši učenci so dobili v nagrado strokovne knjige, denarno nagrado kmetijskega odbora pa je prejel učenec Ivan Skvarič iz Dolenjih Stopič. S primernim govorom mu jo je izročil predsednik g. Bulc.

* **Velik nemški nakup tobaka v Jugoslaviji.** Uprava jugoslovenskih državnih monopolov je sklenila s skupino nemških cigaretnih tvornic pogodbo za dobavo 12 milijonov kilogramov tobaka. To je za pet milijonov kilogramov več, kakor se je Nemčija pogodbeno zavezala nakupiti v Jugoslaviji tobaka. Cene so malo višje kakor so zdaj na trgu.

* **Boj proti steklini v Jugoslaviji** je že na visoki stopnji. Precejšnjo zaslugo pri tem ima vodja novosadskega Pasteurjevega zavoda doktor Adolf Hempt, ki je postal zaradi svojih znanstvenih izsledkov na področju pobijanja stekline znan tudi izven meja naše države. Dr. Hempt je po dolgotrajnem delu v raznih institutih izpopolnil Pasteurjevo metodo cepljenja proti steklini tako, da jo uporabljajo zdaj tudi že v inozemstvu. Doktor Hempt je nedavno izjavil časnikarjem nastopno: V Jugoslaviji je potrebno vsako leto okrog 10.000 zaščitnih cepljenj proti steklini, to se pravi, da je vsaj toliko ljudi vsako leto ugriznjenih od psov in drugih živali. Mnogo pa je takih primerov, ko se ugriznjenci niti ne javijo oblastvom in se mnogim ta lahkomišelnost maščuje. Medicina danes še ne zna lečiti stekline, zna pa človeka, ki je ugriznjen, zavarovati pred njo. Najmanjša ranica

zadostuje, da preidejo bacili stekline s psa v človeško kri. Glavni vzrok, da je danes še toliko pasjih ugrizov, vidi dr. Hempt v tem, da imajo ljudje kljub gospodarski stiski še zmerom več psov, kakor jih neobhodno potrebujejo. Razen tega pa ljudje zastran svojih psov ne upoštevajo dosti policijskih predpisov. Vodstvo Pasteurjevih zavodov je že večkrat pozivalo oblastva, naj obštetno zvišajo pasji davek, vendar so se ljudje izognili temu tako, da so svoje pse prijavili kot pse čuvarje, za kater je treba plačevati zelo majhen davek. Največkrat se pripeti, da ugrizne pes otroke med 5 in 15 leti, kar je povsem razumljivo, zakaj taki otroci imajo največ opravka s psi. Pasteurjeva prvotna zamisel je bila, da bi vse pse s cepljenjem zavaroval pred steklino. Ker pa bi bilo to združeno s prevelikimi stroški, se je znatnost rajši odločila za cepljenje ljudi. Vendar bi se ta bolezen povsem iztrebila s sveta, če bi se domače živali cepile proti njej. Take poizkuse delajo že v raznih prosvetljenih državah.

* **NAŠ VAL.** Dolgo smo pogrešali Slovenci poljudno pisan tedenski časopis, ki bi nas s prispevki in slikami seznanjal z našimi književniki, z gledališčem, filmskimi, radijskimi in modnimi poročili. Prvotno je izhajal «Naš val» kot tedensko radijsko glasilo, z novo jesensko sezono smo pa v «Našem valu» dobili izraziti magacinski list, pri katerem sodelujejo mnogi slovenski književniki. V «Našem valu» izhaja tudi stalni roman slovitega romanopisca Sel Catinia «Emilio Berinini». «Naš val» je tudi edini časopis, ki prinaša v slovenskem jeziku programe vseh najvažnejših evropskih oddajnih postaj v skrbni priredbi in pregledni obliki. Te dni je izšla nova številka, ki prinaša odlomek novega Kačevega romana «Moloh» in posebno filmsko rubriko s slikami iz najboljših letošnjih filmov vseh evropskih in ameriških produkcij. S to številko pa so tudi naši ljudski odri dobili prijetno novost, veselo trodejanko «Kmečki teater». Zahtevajte še danes brezplačno na ogled eno številko! Pišite na naslov: «Naš val», Ljubljana, Gajeva ulica 8.

* **Zaradi zdravilnih zelišč v smrt.** Te dni je šel posestnik Vinko Kos iz Lok nabirat encijan na Veliko planino. Z njim je bil tudi posestnik Tekavec Lovro. Tekavec je kopal korenine, Kos jih je pa snažil. Pri delu je Kosu nenadoma spodrsnilo in zdrknil je po strmi senožeti kakih 300 metrov v globino. Tekavec, ves prestrašen, je šel naskrog v dolino, a ko je prišel do Kosa, ga je našel mrtvega. Kos je imel zlomljeno desno

spretnosti in jima ne bi hitel na pomoč, dokler ne bi sam našel zavetja.

Vihar je postajal čedalje silnejši. Le s težavo se je še pomikal dalje in kolena so mu že klecala. Če ne pride kmalu rešitev, se bo zgrudil.

Kako mu je bilo zdaj žal, da je zapustil svoje tovariše!

In kaj, če je v viharju zgrešil pravo smer. Če je morda že šel mimo kupa kamenja, pa ga ni opazil. Mraz ga je stresel.

Izenada pa je veselo kriknil. Rešen je bil, vsaj za enkrat. Pred sabo je zagledal ostanke stare cisterne, ki je bila že bog ve kako dolgo suha in prazna. Kolikor je videl, je bila globoka komaj tri metre in široka prav toliko. Brez premišljanja je skočil vanjo in potegnil še velbloda za seboj.

Zival, ki je slutila rešitev, se ni upirala.

Vihar je bil zdaj že tako strašen, da mu je sapo jemalo. Tudi žejo je začutil izzenada, vendar pa se ni upal preveč piti, da mu ne bi zmanjkalo vode, ki jo je vzel komaj za prvo silo s seboj. Drobní prah mu je zašel v grlo in ga silil h kašlju. Vzel je robec, ga omočil z vodo in si ga dal na ustnice, da je tako vsaj za silo potolažil žejo in branil nadležnemu prahu pot do grla.

Potem pa si je snel še veliko belo rjuho, ki mu je služila za pokrivalo, jo razprostrl nad seboj in živaljo in tako čakal, kaj še pride.

Zival se je stiskala k njemu in vsa drhtela. Poznala je take viharje. Bog ve, koliko jih je že prežvela!

S tesnobnim sreem je ždel Sodnik v jami. Tedaj pa je izzenada še huje zdijval vihar. Nad sabo je zagledal val peska, ki ga je gnala sila vetra. Potem se je odtrgal kamen ob robu cisterne in padel vanjo. Sodnik je začutil, kako ga je zdajci strašno zbolela glava, potem pa je vse izgubilo v temi.

Ko se mu je začela vračati zavest, se je začudil. Vse okoli njega je bilo mrtvaško tiho. Velblod se je še zmeraj stiskal k njemu, toda živali se je poznalo, da ni več tako vznemirjena. Vihar je že zdijval mimo. Rešen je bil.

Strašno utrujenost je čutil v vseh udih, ki so bili kakor svinčeni. Komaj je vstal. Poskusil je splezati po strmi steni cisterne, toda preslab je bil še. Šele požirek vode mu je vrnil nekaj moči.

Stena cisterne je bila iz debelih, le malo obsekanih skal, ki pa jih je že načel zob časa, da so bile vse krhke, vendar pa je med njimi našel dovolj opore za svoje roke in noge in tako je potem brez težave prilezel iz cisterne.

Šele tedaj se je spomnil obeh gonjačev, ki ju je vihar presenetil sredi puščave, da si najbrž nista mogla poiskati zavetja.

Misel na oba siromaka ga je še bolj okrepila. Sklenil je, da jima pojde na pomoč in ju poizkusi rešiti, če še ni prepozno.

Nikjer zunaj ni bilo več sledov viharja, ki je pravkar s takšno silo divjal povsod. Nizki peščení griči so se širili pred njegovimi očmi prav tako

kakor prej in prav tako kakor prej je bilo vse prazno.

Tudi grič, odkoder je prej opazil rešilno cisterno, je bil zdaj precej nižji. Vihar je odnesel z njega velike sklade peska. Po legi tega griča je presodil, v kateri smeri mora iskati ponesrečenca.

Dolgo se je zaman trudil. Toliko kupov peska je bilo v okolici in vsak izmed njih je utegnil skrivati nesrečni žrtvi. Dolgo je blodil okoli njih, dokler ni naposled opazil, da se eden teh gričev posipa. Pohitel je tja in ga z golimi rokami začel razkopavati. Kmalu je zagledal glavo zasutega velbloda, ki je lovil sapo.

Ko je velbloda potegnil iz peščenega groba, je kmalu odkril še gonjača. Sklonil se je k njemu in mu odpel obleko. Le slabotno je še dihal. Vihl mu je v usta nekaj kapljic vode. Gonjač je kmalu odprl oči in ves oslabeled poskusil vstati. «Kje je tvoj tovariš?» je nestržno vprašal Sodnik.

Rešenec ga je začudeno pogledal. Skomignil je z rameni in odvrnil:

«Ne vem, zdi se mi, da sem ga slišal za seboj.»

«Poskusi vstati, da ga poiščeva», mu je velel Sednik.

To je bilo lahko rečeno, toda težko storjeno. Strah, ki ga je gonjač preživel, pomanjkanje zraka, dušiči pesek, vse to mu je vzelo moči. Sodnik je videl, da na njegovo pomoč ne sme računati. Pustil ga je in šel dalje iskati.

(Dalje prihodnjic.)

nogo in malo potolčeno glavo. Pokojni Kos je bil v najlepši moški dobi. Znan je bil daleč naokoli kot izvrsten gospodar in poštenjak. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Smrt enoletnega fantka zaradi opeklin.** Na Oslici, občina Krka, se je igral enoletni France Gođec, sinček posestnika, z drugimi otroci v domači kuhinji. Otroci so bili brez nadzorstva in tako se je zgodilo, da je mali Francek padel v žerjavico. Otrok je dobil hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati in je v hudih mukah umrl.

* **Dirka v smrt.** Pri Polskavi se je smrtno ponesrečil 65letni posestnik Alojzij Kangler iz Zgornje Bistrice. S kolesom se je na strmini zaletel v viničarja Štefana Smolo. Oba, kolesar in pešec, sta padla na tla. Smola je dobil hude poškodbe, Kangler pa je na videz nepoškodovan sedel na kolo ter se odpeljal dalje. Domov ga pa ni bilo. Med potjo mu je postalo slabo, da je obležal nezavesten. Naslednjega dne so ga našli in prepeljali domov, kjer je pa kmalu umrl. Ugotovili so, da si je pri padcu s kolesa prebil lobanjo.

* **Požar v ptujski okolici.** V eni zadnjih noči je zažarelo nebo nad Halozami. Požar je nastal v Dežni pri Podlehniku. Goreti je začelo stanovanjsko poslopje posestnice Marije Regvartove. Regvartova in njena hčerka Jera sta bili že v globokem spanju in sta se komaj rešili.

* **Podeželskim odrom** bo prav gotovo dobro došla nova Delakova dramatizacija najboljšega Jurčičevega romana «Desetega brata», ki je izšla v založbi «Naš oder», Ljubljana, Gajeva ulica 8. Posamezni izvod 20 Din. Odri, ki kupijo deset izvodov, imajo 20 odstotkov popusta.

* **Smrt v vrelem lugu.** V mariborski tkaninski tvornici v Melu je bil 29letni Karel Golner zaposlen pri kotlih z lugom, v katerem se čisti stikano platno. Pri tem je padel po nesreči v vrelo tekočino. Ves spodnji del telesa od pasu dalje si je tako obžgal, da se mu je meso kar luščilo v kosih od kosti. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je po nepopisnih bolečinah umrl.

* **Požar je uničil** v soboto zvečer gospodarsko poslopje posestniku Franu Skuhali v Ključarovich pri Ljutomeru. Pravijo, da je zažgal hudoben človek. Gasit je prišlo več gasilskih čet.

* **Samomor je napovedala.** V Zagrebu je služila 31letna služkinja iz Dolnje Lendave Elizabeta Terekova. V soboto ponoči je brez sledu izginila. Zapustila je pismo, v katerem pravi, da bo skočila v Savo. Policija jo zdaj išče.

* **Strašna smrt pod vlakom.** Te dni si je na strašen način končal življenje 20letni delavec Anton Benčič, zaposlen v tkaninski tvornici v Mariboru. Ko je odhajal osebni vlak z glavne postaje proti Ljubljani, je skočil pred lokomotivo, ki mu je odrezala glavo in je bil takoj mrtev. Pokojni Benčič je bil doma iz Bletincev pri Varaždinu. V soboto zvečer mu je bila odpovedana služba, kar ga je tako potrla, da je šel v smrt.

* **Patrona mu je eksplodirala.** Krojač in lovski čuvaj Jože Vodenik z Rudnika pri Ljubljani je pregledoval patrono in jo izkušal razdreti. Ker ni šlo zlepa, je tolkel s kladivom po njej, pa mu je patrona naenkrat v roki eksplodirala. Naboj mu je bušil v obraz in desno oko.

* **Z mlekom so gasili požar.** V vasi Zlebovi blizu Rogatice je nastal ponoči v hiši Gavrila Oreščanina požar. Hiša je do tal pogorela, ker ni bilo vode, da bi gasili. Da bi obvarovali sosedne hiše, so kmetje gasili požar z mlekom, ki so ga imeli toliko, da so sproti pogasili iskre, ki so padale na hiše.

* **Otroci in smodnik.** V Ponovi vasi pri Grosupljem se je pripetila huda nesreča. Otroci, ki je bil med njimi tudi osemletni posestnikov sin Rudolf Praprotnik, so nekje iztaknili smodnik in ga zažgali. Nastala je huda eksplozija, pri kateri je bil Rudolf opečen po vsem obrazu. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

* **Smrtna nesreča pri št. Petru** pred celjskim sodiščem. Pred sodnikom poedincem se je vršila na okrožnem sodišču v Celju razprava proti zob-

nemu zdravniku dr. Rudolfu Sadniku v Celju, ki je bil obtožen, da je letos 24. junija zvečer na cesti v Dobrteši vasi z avtomobilom do smrti povozil posestnika Rudolfa Ločičnika iz št. Petra v Savinjski dolini. Obtožnica navaja, da se je vozil dr. Rudolf Sadnik tako neprevidno, da je zadel v Ločičnika, ki se je peljal s kolesom, in da je Ločičnika vrglo nazaj čez avtomobil na cesto, pri čemer je dobil Ločičnik poškodbe, za katerimi je umrl. Sodišče je ugotovilo, da je obdolženec kriv in ga je obsodilo na 1 mesec in 15 dni zapora pogojno za tri leta ter na plačilo odškodnine zasebnim udeležencem in plačilo stroškov.

* **Tragična smrt.** Na tragičen način je umrl Franc Čeč, užitkar v Zamušanih. Domači so ga našli v mlaki mrtvega. Verjetno je, da ga je zadela kap, pa je omahnil in padel naravnost v mlako, kjer je utonil. Pokojnik, ki je štel 65 let, je bil splošno znan in ugleden mož. Bil je tudi več let župan občine Zamušanov. Eden njegovih sinov je učitelj pri Sv. Marjeti niže Ptuja, drugi je upokojeni kapetan-invalid v Mariboru, tretji pa vodi doma gospodarstvo. Blag mu spomin, ostalim pa naše sožalje!

Pravkar so prišle v promet

razglednice z našimi pravimi narodnimi nočami. Serija obsega 12 razglednic in stane 10 Din. Posamezni komadi po 1-50 Din. Dobe se po trgovinah ali pa v tiskarni J. Blasnik naal. v Ljubljani.

* **Poizkušen samomor v vlaku.** Nedavno je pobegnil iz mariborske bolnišnice kaznjeneec Vogrinec Ferdinand iz Ljutomera, ki je sedel v mariborski moški kaznilnici svojo deveto kazen. Zbolel je za trahomom in se je zdravil v bolnišnici. Potikal se je po Slovenskih goricah in se spretno skrival pred orožniki, ki so ga naposled v Središču aretirali in spravil v zapore okrožnega sodišča v Ormožu. Ko so ga zatem vozili v Maribor, je poizkušal Vogrinec v vlaku izvršiti samomor. V stranišču je pogoltnil zdrobljeno steklo in bi se kmalu zadušil. Bil je že nezavesten, ko je vlak prispel v Maribor, kjer so ga že na postaji čakali mariborski reševalci in ga prepeljali v bolnišnico. To pot bodo gotovo bolj pazili nanj.

* **Kuga med perutnino v hrvatskem Zagorju.** Med perutnino v zlatarskem okraju na Hrvatskem se je pojavila kuga, ki neusmiljeno gospodari med perutnino vseh vrst, najbolj pa med kokošmi. Kako in zakaj je nastala kuga, nihče ne ve. Zelo redki so gospodarji, ki jim je doslej kuga prizanesla.

* **Dva požara v eni noči.** V nedeljo zvečer je v Stražgonjcih nastal ogenj na gospodarskem posloppju posestnice Prosenjakove ter se je z bliskovito naglico širil po vsem gospodarskem posloppju, ki je bilo delno leseno. Gasilci iz Cirkove in Gorice, ki so prihiteli na pomoč, so mogli rešiti le še živino, medtem ko je posloppje z vsemi poljskimi pridelki pogorelo do tal. Pogorel je tudi del stanovanjskega posloppja. Sumi se, da je ogenj zanetil zlobna roka. Ni pa še bil pogašen ta ogenj, ko je že nastal požar v Gorici, kamor so se morali gasilci, ki so prihiteli iz te vasi na pomoč, takoj vrniti. Tudi v Gorici je uničena kmečka domačija in povzročena velika škoda. Orožniki vodijo strogo preiskavo, da izsledijo požigalca.

* **Blasnikova «Velika pratika» za leto 1935.** je izšla letos že devetdesetič. Za ta jubilej je prav lepo in primerno opremljena. Znano je, da hočejo imeti Slovenci samo to pratiko, ne le pri nas doma, temveč tudi v inozemstvu, v Ameriki, Avstriji, Nemčiji, Italiji itd. Ta edina prava in res domača pratika se naroča pri tiskarni J. Blasnik naslednikov v Ljubljani.

* **Revolverski napad na avto.** Nedavno zvečer je šofer Moretovega tovornega avtomobila vozil iz Žužemberka domov sejmarje. Na Drski v bližini hiše g. Nachtigala pa je šofer opazil na cesti oviro, ustavil je avtomobil, izstopil ter hotel oviro odstraniti. V tem trenutku pa je skočil izza ka-

pelice, ki stoji ob cesti, neki moški z velikim revolverjem v roki in navalil na šoferja. Šofer je urno skočil v avto in pogнал vozilo. Napadalec je v tem že skočil na odbijač in pomeril samokres naravnost v šoferja za volanom. Hud sunek drvečega avtomobila pa je široveža vrgel na tla in prvo desno kolo je šlo čezenj. Za sejmarje je bila sreča, da je šofer imel toliko prisotnosti duha, da je divje pogнал vozilo naprej, ker so tako sejmarji ušli smrti. Šofer je bil že prej opozorjen na napadalca od g. Hönigmanna iz Kočevja, ki je s svojim avtomobilom peljal vino domov in katerega je napadalec tudi ustavil ter mu grozil s samokresom. Napadalec, ki se piše, kakor je šofer izvedel, Prisočnik Franc, so orožniki aretirali.

* **Tat je raztresel bankovce okrog hiše.** V Stranjah pri Kamniku je predzadnje nedeljo že pozno zvečer posestnik Ludovik Flerin opazil, da je omara v sobi prvega nadstropja odprta in da je iz zgornjega predala izginila knjižica, v kateri je bilo sedem bankovcev po 1000 Din in dva bankovca po 200 Din. Iz srednjega predala pa sta izginila dva zlata prstana. Ko je pogledal po sobi, je ugotovil, da so na oknu polomljene rože. Tat je nedvomno vdrl v sobo skozi okno, h kateremu je moral pristaviti lestvo. Ko je odhajal s plenom iz sobe, se je najbrž spomnil, da bi ga utegnili prstani izdati, zato jih je položil poleg okna, da jih je lastnik takoj našel. O tatvini so domači takoj obvestili kamniške orožnike, ki so že ponoči prišli na kraj tatvine. Z močno žepno baterijo so pretrskali vse naokrog in so z začudenjem našli na trti, ki se vzpenja po steni, tisočdinarski bankovec. Zjutraj pa so domači našli pred zeleno ufo poleg hiše odprto ukradeno knjižico, poleg nje pa lepo zravnane štiri tisočake in na trti še en tisočak. Tat se je očitno zbal, da ga bodo prijeli in je prinesel tisočake nazaj ter jih raztrosil okoli hiše. Od skupne vsote 7200 dinarjev manjka zdaj še 1200 dinarjev.

* **Z nožem v prsa.** Ko se je nedavno zvečer vračal domov 20letni posestnikov sin Alojzij Krotek iz Krčevine, ga je na cesti napadel neki mladenič iz Krčevine ter ga sunil z nožem v prsa. Krotka, ki je nevarno ranjen, so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

* **Zopet nočni napad.** V Stojncih so napadli trije nočni razgrajči 20letnega Janeza Kodriča, posestnikovega sina iz Stojncev, in ga tako premlatili, da je obležal nezavesten. Ljudje so ga v temni noči slučajno našli in odredili njegov prevoz v bolnišnico, kjer so ugotovili nevarne poškodbe na glavi.

* **Nekaj, kar še ni bilo!** Rdeče serge-odeje 75 Din, klot-odeje 90 Din. Ne zamudite prilikel Stermecki, Celje.

* **Obsojen junak noža.** Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bil obsojen tvorniški delavec Janez Jeklič na sedem mesecev strogega zapora zaradi zločina hude telesne poškodbe. Pri neki gostilni na Javorniku je bil dvakrat sunil z nožem v Danila Pesjaka ter ga je drugič močno ranil v pljuča, da je bila rana smrtno nevarna. Obtoženec se je zagovarjal, da je bil v silobranu in v emocijnem stanju, ker ga je bil poprej Pesjak udaril tako, da sploh ni vedel, da ima v rokah nož. Razprava se je zdaj vršila že tretjič.

* **Ponesrečen atentat na bolgarske ministre.** «Universul» poroča iz Konstance, da je rumunska obmejna straža na bolgarski meji opazovala, da je prišel v vas Kionabanasus na bolgarskih tleh sumljiv avtomobil, iz katerega je bilo oddanih več strelcov. Dan pozneje so rumunski obmejni vojniki izvedeli od Bolgarov, da so poizkušali na železniški progji med Sofijo in Varno izvršiti atentat na vlak, s katerim se je vozilo več bolgarskih ministrov. Le varnostnim ukrepom bolgarskih oblasti se je treba zahvaliti, da atentat ni uspel. Atentatorje so prijeli in v vasi Jukli blizu rumunske meje usmrtili.

* **Vlomilec Mrvar ustreljen.** Že od zagrebške policije zasledovana vlomilca Jože Stangelj in Janez Mrvar, oba iz Gotné vasi pri Novem mestu, sta se v nedeljo zvečer pripeljala z motornim kolesom v Žužemberk, da vlomita v posojilnico

in v notarsko blagajno, ki imata svoje prostore v istem posloplju. Čakala sta do polnoči, ko je v Žužemberku vse utihnilo. Sezula sta si čevlje in se odpravila na tatinski posel. Kmalu sta se znašla v posloplju žužemberške posojilnice. Ker sta napravila na dvoriščnem oknu precej ropota, se je hišnica Rezika Skrljeva zbudila. Naglo je stopila k oknu in videla na hodniku dva sumljiva neznanca. Rezika se je takoj oblekla, skočila skozi drugo okno ter stekla do orožniške postaje. Orožniki so s pomočjo vaščanov takoj obkrožili posojilnico. Medtem pa je planil na hodnik orožniški podnarednik Modic, ki je opazil Štanglja prav v trenutku, ko je hotel pobegniti. Orožnik je Štanglja podrl na tla. Med obema je nastala kratka borba, ki so ji pa napravili konec komandir Bremšak in drugi, ki so prihiteli Modicu na pomoč. Štanglja so naglo obvladali. Drugi so medtem lovili Mrvarja. Ta je izkoristil splošno zmešnjavo na hodniku in pobegnil. Na begu proti Novemu mestu se je v ponedeljek zjutraj pojavil v Bršljinu. Tu obveščeni orožniki so jo takoj ubrali za njim in Mrvar je bežal pred njimi. Blizu Hmeljnika so ga orožniki obkrožili, a Mrvar se ni hotel vdati in se tudi ni odzval na klic: Stoj! Eden izmed orožnikov je streljal in čeprav je bil begunec oddaljen kakih 200 m, ga je zadela krogla naravnost v tilnik in se je zgrudil brez glasu mrtev na tla.

*** Obsojeni ponarejalci denarja.** Pred malim kazenskim senatom v Mariboru so se zagovarjali štiri mladi ljudje iz Rucmancev, obtoženi, da so ponarejali srebrnike. Brata Franc in Ivan Rajs sta jih vlivala v model iz aluminija in mešanice kositra in svinca, v promet pa jih je izkušala spraviti Terezija Muršičekova. Četrty obtoženec, France Kump, pa je, ko je vsa zadeva prišla na dan, izkušal dobiti za denar priče, ki bi ugodno izpovedale za brata Rajsa. Obsojeni so bili: Franc Rajs na 14 mesecev, Ivan Rajs na 13 mesecev težke ječe in vsak na izgubo častnih državljan-skih pravic za dobo treh let, France Kump na štiri in pol meseca strogega zapora in Terezija Muršičeva na tri mesece strogega zapora.

*** Vlom v Velikem Okiču.** V Velikem Okiču v Halozah so vlomili te dni neznan tatovi v hišo Marije Hauserjeve. Tatovi so priredili v kleti celo gostijo. Ko so se pošteno najedli in napili, so odnesli še 80 litrov vinskega žganja, štiri velike pletene steklenice vina, več blazin z gosjim puhom, več perila in jedilnega pribora in nekaj različnega orodja.

*** Tatvina denarja v Malencah.** V trgovino Neže Blaškovičeve v Malencah pri Krški vasi je stopil te dni na večer starejši moški. Zahteval je za dinar cigaret. Ko je trgovka iskala cigarete, je neznanec posegel v predal in vtaknil v svoj žep 2700 dinarjev gotovine. Trgovka je opazila tatvino šele naslednje jutro.

*** Krvav spopad med sosedi.** V Špitaliču v kamniškem okraju sta se sprla posestnika Gregor Drole in Anton Homšak zaradi neke meje. Prepir je postajal vse ostrejši, slednjič pa je Homšak ves razjarjen potegnil nož in ga zabodel Drolcu v levo stran prsi. Drole se je okrvavljen zgrudil na tla in so ga morali nemudno prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Homšaka so orožniki odvedli v zapor.

*** Junaki noža pred sodniki.** Pred malim senatom v Celju se je zagovarjalo zaradi uboja pet mladih fantov, ki so vsi pristojni v občini Globoko v breziškem okraju. To so 19letni Bosin Jožef, 19letni Preskar Jožef, 21letni Zagmajster Karel in 21letni Golob Franc. Obtoženi so bili, da so 2. oktobra v Piršenbregu v breziškem okraju z udarci s koli posestnika iz Piršenbrega Cizlja Ivana pred njegovo hišo tako poškodovali, da je ta še istega dne umrl. Poleg tega dolži obtožba 20letnega Grmovška Edvarda, da je ob isti priliki vrgel v Cizljevo hišo večji kamen in poškodoval Umekovo. Obsojeni so bili: Bosin na pet let in en mesec robije, Preskar na šest let robije, Zagmajster in Golob vsak na pet let in en mesec robije in Grmovšek na sedem mesecev strogega zapora. Plačati morajo tudi sodne stroške in stro-

ške, ki so nastali pri zdravljenju in ob priliki pogreba.

Goričanovi spomini

PEŠ PO ITALIJI PRED 40 LETI.

Po prvem letniku je bilo dva meseca počitnic. Kam hočem? Ne doma, ne nikjer na svetu nisem imel nikogar, kamor bi se bil lahko napotil. Maksim, moj prijatelj in dobrotnik, me je podpiral z denarjem mesečno po 30 goldinarjev. Ta mi je dal nasvet:

«Pojdi v Italijo za ta dva meseca. Tako izpopolniš znanje jezika in boš videl marsikaj zanimivega.» Poučil me je še nadalje:

«Prvič pazi, da boš govoril ves čas samo italijansko. Če bi srečal kakšne Nemce, pojdi v stran. Dva meseca govori samo italijansko. Prizadevaj si celo misliti italijansko. Drugič vložij nekaj denarja v Poštno hranilnico, da ne boš okraden. Tretjič obišči sv. očeta, ko boš v Rimu. Zlasti pa si oglej vaticanske vrtove. To je nekaj najlepšega na svetu. Stane pa okoli 5 lir.»

S temi nauki sem se odpeljal v torek 17. julija leta 1894. z vlakom do Tridenta. V vsem sem imel 100 goldinarjev. Za železno rezervo sta bila še dva bankovca po 10 goldinarjev skrita v platnicah stare, oguljene beležnice. Po nakupu nekaj drobnarij mi je ostalo po zamenjavi 156 lir 95 centezimov in tistih 20 goldinarjev. Ob treh popoldne sem odkorakal peš iz Tridenta. Korakal sem počasi vso noč, da so se noge privadile takoj v začetku dolge in naporene hoje. Prehodil sem pot preko Pergine, Levica in Borga. Drugi dan sem se vzpel mimo trdnjave Primolana po zelo strmi cesti v Feltre. Tam sem želel obiskati Nane Castalda. Spisal je zelo poljudno knjigo o vinarstvu, ki mi je prav posebno ugajala. Rad bi se bil seznanil z njim, mož pa je bil žal že pod grudo. Iz Feltre sem prišel drugi dan skozi Giustino, Ribano, Sedico v Belluno ob enajstih dopoldne, prevalivši trideset kilometrov. Obedoval sem v prav veliki gostilni, pa mi niso mogli takoj menjati 5 lir. To me je osupnilo. Sklenil sem, da bom vedno skrbel za drobiž. Če se mi že v mestu prigodi zaradi tega neprilika, kaj bo šele kje na deželi v samotnih, od prometa oddaljenih krajih. Zvečer sem dospel v Vittorijo. Slabo vino, slaba hrana, dobra postelja.

V petek 20. julija zjutraj sem dospel v Connegliano. Iz Tridenta sem poslal do sem majhen kovčeg z nekaj obleke in perila naprej po železnici do te postaje. Pozneje sem izračunal, da kovčeg z vso vsebino ni bil toliko vreden, kolikor sem imel stroškov in sitnosti. Obiskal sem tamošnjo kmetijsko šolo. Ker so bile tedaj počitnice, me je sprejel sam ravnatelj Comboni. Vse mi je razkaval in razložil. Bil je tako prijazen in ljubezniv, da sem bil ves presenečen. Iskreno sem si zaželel, da bi se mogel priučiti takšnemu vedenju vsaj za kakšne posebne prilike.

Tamkaj sem vložil pred odhodom 80 lir v Poštno hranilnico. Ker sem imel v domovini ves svoj denar hranjen v Poštni hranilnici, nisem v italijanski hranilni knjižici niti prečital pravil. Posledice te moje površnosti so bile pozneje za mene prav hudo neprijetne. Pozno popoldne sem odšel iz Connegliana. Hodil sem počasi vso noč skozi Treviso in Mestre ter prišel drugi dan v Benetke. (Nadaljevanje sledi.)

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ROPARSKI NAPAD NA STARO ŽENICO.

Medvode, novembra.

Strašen roparski napad je bil v nedeljo zjutraj izvršen na Virju onkraj Šmarne gore pri Medvodah. V svoji hišici sta zadovoljno živeli sestri Kafolovi, 62letna Ivana, sejmarka po poklicu, in nekoliko mlajša Ana, ki je zaposlena v tvornici Medic in Zankl v Medvodah. Ženici sta

imeli za naše kmečke razmere lepe dohodke. Ker sta skromno živeli, je bila splošna sodba, da imata denar. Njun sosed, 32letni brezposelni delavec Josip Mavrin, s Ponikve pri Celju doma, ni imel tako dobre sreče. Dalje časa je bil uslužben v tvornici «Spectrum» v Spodnji Šiški. Bil je na glasu kot dober in pošten delavec in vodstvo podjetja mu je zaupalo tudi posel inkasanta. Prav to je bilo brzkone usodno zanj. Z denarjem podjetja je pričel manipulirati. Ko je prišel nenaden pregled, mu je manjkalo okrog 9000 Din. Vodstvo tvornice ga je odpustilo brez prijave oblastvom s pogojem, da škodo poravnava, sicer mu bo prodana hišica na Virju.

Za brezposelnega Mavrina so se začeli hudi časi. Kako naj bi brez dela preživel ženo in šestletno hčerko, kako naj v mesečnih obrokih vrača poneverjeni denar? Poleti je imel nekaj zidarskega dela in je redno dajal podjetju manjše zneske. Pred meseci pa je spet ostal na cesti brez zaslužka in poleg siromaščine, ki je bila v hiši reden gost, mu je pošta prinašala samo ponovne pozive pravnega zastopnika tvornice. Na koncu je prišel zadnji opomin z grožnjo, da pojde v januarju hiša na boben. Iz te zagate si Mavrin ni mogel pomagati. Med njim in njegovo sosedo Ivano Kafolovo je bila svoj čas majhna pravda, ki se je končala zanj z manjšo denarno globo. Od takrat je ostala v njem neka mržnja do nje. Naenkrat se je spomnil, da ima stara kramarica zmerom denar. Z enim zamahom bi se lahko maščeval nad njo zavoljo tistega neporavnane računa izpred sodišča, obenem pa bi si z uropanim denarjem lahko pomagal na noge. Tako je v njem dozorela misel, da mora Ivano Kafolovo ubiti. Ko je v nedeljo zjutraj ostala Kafolova sama doma, se je Mavrin nenadoma pojavil v veži s sekuro v roki in ničesar hudega slutečo starko pobil na tla in jo nato še pohodil. Zrtev je pustil v mlaki krvi, z mize pa pobral 2000 Din, ki jih je Kafolova pripravila za pot na Brezje.

Kafolova pa ni bila umorjena, kakor je mislil Mavrin, temveč je bila le smrtno nevarno ranjena in je bila samo padla v nezavest. Kmalu se je spet zavedla in je napisala na listek papirja besedo «Mavrin». Ko se je ob sedmih sestra Ana vrnila iz cerkve, je našla Ivano nezavestno v krvi. Takoj je poklicala zdravnika dr. Arka iz Št. Vida in obvestila orožnike. Še dopoldne sta kaplar France Oblak in orožnik Martin Meško aretirala Mavrina na begu v Vikrah pod Šmarno goro. Zločin je takoj priznal. Denar je njegova nesrečna žena medtem že sama prinesla Kafolovim nazaj. Zločinca so s prvim vlakom prepeljali uklenjenega v sodne zapore v Ljubljano.

Ko je dr. Arko zahteval, da je treba ranjeno ženo brez odloga prepeljati v ljubljansko bolnišnico, se je njena sestra Ana spričo njenega brezupnega stanja temu protivila, češ: Če že mora umreti, naj rajši umre doma. Čez noč pa se je stanje Ivane Kafolove izboljšalo in v ponedeljek so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Starka ima prsni koš potrj in počeno lobanjo. Dr. Rakovec je izvršil operacijo na bolnici, ki bo zdaj morda okrevala.

PREKMURSKI GLASNIK

Grizo v Prekmurju so zatrli. Pred dnevi so v Odrancih pri Lendavi ukinitelj zasilno bolnišnico, ki jo je bila pred dobrim mesecem otvorila banska uprava za številne primere griže v Prekmurju. Skrbnemu prizadevanju higienskega zavoda iz Ljubljane in banske uprave velja zahvala, da je bila kužna bolezen, ki je zavzela nevaren obseg, v tako kratkem času zatrla. Solo v Odrancih, kjer je bila bolnišnica nameščena, so razkužili in prebelili in te dni se bo spet pričel reden pouk. Prvi primeri griže so se pojavili avgusta v Melincih ob Muri in odtod se je bolezen v kratkem razširila skoro na ves lendavski srez. Najbolj so bile okužene vasi Izakovci, Gornja in Dolnja Bistrica, Odranci, Lukovci in Gaberje. V istem času je bilo več primerov griže tudi v ptuj-

skem srezu. Bolezen se je v vse te kraje očitno zanesla iz obmejnih krajev savske banovine. Kakor hitro se je bolezen začela, so zdravniki higienskega zavoda storili najnujnejše ukrepe proti širjenju. Vse prebivalstvo okuženih vasi je bilo cepljeno proti griži. Kužna bolezen pa se vseeno ni ustavila, ker se ljudje niso redno odzivali vabilu za cepitev in ker so v svojem nerazumevanju skrivali bolnike doma. Ker so se primeri bolezni zmerom bolj množili, je banska uprava na predlog higienskega zavoda otvorila v novi šoli v Odrancih zasilno bolnišnico, ki je od 20. septembra do 20. oktobra sprejela vase točno 200 bolnikov iz lendavskih vasi. V bolnišnici so se bolniki zdravili po vseh načelih moderne medicine, predvsem s serumom, in uspeh je bil izredno velik. Izmed bolnikov v bolnišnici je umrlo 15, to se pravi 7,5 %, medtem ko je umrljivost znašala prej 15 %.

NAŠI NA TUJEM

Milwaukee, oktobra.

V Leadvilleju, ki je najvišje stoječe mesto v Zedinjenih državah, se je zgodila pretresljiva rodbinska žaloigra. Anton Šeme je ustrelil svojo ženo, mater osmih otrok, in si še sam končal življenje. Vzrok ni znan. Bajse se zakonca že dolgo nista razumela.

V noči na 6. oktobra je neki lopov ukradel Slovincu Kobosu v Leadvilleju avtomobil. Tatvino sta opazili dve deklici in opozorili na to Kobosa. Ta je poklical mimoidočega nočnega čuvaja in tudi stražnika Martina Skalo. Ustavili so nekega avtomobilista in sedli na njegov voz. Pridružili sta se jim še Marija in Olga Drobnikova. V divjem lovu za avtomobilskim tatom so pa na ovinku zavozili v avtomobil, vozeč iz Strigtowna. Nesreča je imela strašne posledice. Nočnega čuvaja, ki je bil Irec, je treščilo s tako silo iz avtomobila, da je obležal mrtev. Olga Drobnikova je odletela v velikem loku in je obležala nevarno poškodovana. Prav tako tudi njena sestra. Skala in Kobos sta dobila le lažje poškodbe.

Huda nesreča je doletela tudi Mestkovo družino v Chisholmu. Mati in hčerka sta se peljali v avtomobilu. Med vožnjo je pa hčerka izgubila oblast nad volanom, zavozila je v brzjavni drog in avtomobil se je prevrnil. Izpod razbitega avtomobila so potegnili hčerko mrtvo. Pokojnica je štela 46 let; zapustila je moža in šest otrok.

Matija Sigonja v Milwaukeeju je bil že delj časa brez službe. Le tu pa tam je pomagal gostilničarki Bizjakovi pri hišnih delih. Ko je nedavno v hiši čistil klet, je našel v kotu steklenico, polno tekočine, o kateri je bil prepričan, da je žganje. Naglo je napravil krepak požirek, a posledice so bile strašne. V steklenici je bil namreč acid, ki ga rabijo za čiščenje odvodnih cevi. Sigonja se je začel zvijati v silnih bolečinah. Takoj so ga prepeljali v bolnišnico, toda že med prevozom je umrl.

Pri volitvah občinske uprave v Chisholmu so se Slovenci nenavadno dobro odrezali. Za župana je bil izvoljen Rudolf Štukelj. Poleg tega so si pa Slovenci priborili še sedem odborniških mest, tako da imajo v rokah vsdo občinsko upravo.

V San Franciscu je umrl 52letni Josip Pangerc, doma iz Št. Vida pri Stični. Podlegel je jetiki. Za pokojnikom žalujejo brat in tri sestre, ki žive v stari domovini.

V New Yorku je umrl Anton Vilar iz Ridge-wooda.

V La Sallu je preminila Gertruda Hribarnik, stara 70 let in doma iz Iga pri Ljubljani. Za njo žaluje sin.

V okrajni bolnišnici v Chicagu je podlegel črevesni bolezni Josip Fiket. Pokojnik je štel 53 let. Doma je bil iz Desincev. Zapustil je ženo in pet otrok.

V Clevelandu je umrla Frančiška Kukinbergerjeva, stara 61 let. Pokojna je bila doma iz Trebnjega. V Ameriki je bivala 38 let.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 5064-64, Bruxelles; Francija: št. f117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazknice. 56

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 11. do 18. novembra.

Nedelja, 11. novembra, ob 7.00: telovadba (Pustišek Ivko); 7.30: resna glasba na ploščah; 8.00: poročila; 8.15: orgelski koncert; 8.45: plošče; 9.00: versko predavanje; 9.15: prenos iz trnovske cerkve; 10.00: Specifične delavske bolezni, njihovi vzroki in posledice (NO); 10.20: plošče; 10.40: radijski orkester, vmes poje Svetozar Banovec; 11.50: prenos z bojnega polja pri Verdunu; 12.05: čas, radijski orkester; 16.00: Vinske bolezni in napake (inž. Sergej Gorjup); 16.30: mandolinistični kvartet; 17.30: prenos iz Strassburga; 20.00: nacionalna ura: Zimski sport v Jugoslaviji; 20.25: otroške žalne pesmi poje Soklič-Dolenčeva; 21.00: radijski orkester, vmes čas in poročila.

Ponedeljek, 12. novembra, ob 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: Mladina in njena samostojnost (dr. Stanko Gogala); 18.20: radijski orkester; 18.40: slovenščina (doktor Kolarič); 19.10: nacionalna ura: Giuro Dančič; 19.35: plošče; 19.50: jedilni list, program za torek; 20.00: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.20: uvod v opero; 20.30: prenos opere iz Beograda, v odmoru čas in poročila.

Torek, 13. novembra, ob 11.00: šolska ura: Od drevesnega debla do papirja (Josip Žabkar); 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: gospodinjska ura: Poročilo o mednarodnem kongresu v Berlinu za gospodinjski poklic (Zemljanova); 18.20: otroška ura (Gabrijelčičeva); 18.40: nemščina (dr. Kolarič); 19.10: nacionalna ura: Avgust Šenoa; 19.50: jedilni list, program za sredo; 20.00: Sokol; 20.20: žalne koračnice na klavirju izvaja dr. Švara; 21.00: biblijske pesmi od Dvořaka poje Drago Žagar; 21.30: čas, poročila, radijski orkester.

Sreda, 14. novembra, ob 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: plošče; 18.20: Nasveti za naše ljudske odre (Joža Vombergar); 18.40: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 19.10: nacionalna ura: Peter II. Petrović Njegoš; 19.35: plošče; 19.50: jedilni list, program za četrtek; 20.00: orgelski koncert Stanka Premrla, vmes poje Tone Petrovič; 21.00: vojaška godba 40. pehotnega polka triglavskega; 22.00: čas, poročila, plošče.

Četrtek, 15. novembra, ob 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: smuška ura Ljubljanske zimskosportne zveze; 18.30: radijski orkester; 19.00: srbohrvaščina (dr. Rupel); 19.30: nacionalna ura: Važnost zadrugištva; 19.55: jedilni list, program za petek; 20.00: pravna ura (dr. Knaflič); 20.20: radijski orkester; 21.30: čas, poročila; 21.50: citre solo (Mezgotits), vmes plošče.

Petek, 16. novembra, ob 11.00: šolska ura: lutkovna igra (Ljubljanski Sokol); 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: pota sodobne diplomacije (Ruda Jurčec); 18.20: radijski orkester; 18.40: literarna ura: Zbrani spisi Frana Erjavca (profesor France Vodnik); 19.00: nacionalna ura: Đorđe Petrović Karadorde; 19.25: radijski orkester; 19.55: jedilni list, program za soboto; 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Sobota, 17. novembra, ob 12.15: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: Električne centrale (inž. Drago Mattanovich); 18.20: plošče;

18.50: francoščina (profesor Prezelj); 19.20: nacionalna ura: 40dnevnica viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja; 19.50: jedilni list, program za nedeljo; 20.00: slovenske narodne žalne pesmi pojo fantje na vasi; 20.40: radijski orkester, vmes čas in poročila; 22.00: duet: klavir in harmonij (Neffat in Svetel).

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Ohrovtovi zrezki. Očisti ohrovt in skuhaj cele liste. Kuhane ocedi. Zdaj zmelji (ali drobno se-sekljaj) ohrovt, dve do tri sirove pečenice in eno namočeno in dobro otisnjeno žemljo. V skledi vmešaj eno žlico masti, eno jajce in dva rumenjaka, soli, kumne in popra. Primešaj zmleto zmes, dodaj še sneg dveh beljakov in žlico drobtin. Iz te zmesi oblikuj zrezke, jih povaljaj v drobtinah in na masti speci. Daš kot samostojno jed na mizo. Lahko pa tudi daš kako omako ali salato zraven.

Možganska juha. Telečje ali svinjske možgane očisti vseh žilic. V kozi razbela malo masti, prepraži zrezano čebulo in ko zarumeni, prideni se-sekljane možgane, malo kumne, peteršilja in malo popra. Možgane tako malo poduši in potem zalij, če imaš, z juho, drugače pa raztopi dve juhini kocki. Zdaj napravi v kozici iz ene žlice masti in dveh žlic moke ne pretemno prežganje, ga stresj v juho in ko je vrelo deset minut, zmešaj v lončku osminko litra mleka in en rumenjaka, vlij v juho in daj z oprazeno žemljo hitro na mizo.

Preprosta torta. Na deski zmešaj (z rokami) 10 dek moke in sedem dek sirovega masla, potem dodaj štiri deke sladkorja, en rumenjaka, malo naribane limonove lupinice in žličko pecilnega praška. Vse skupaj dobro umesi v testo in potem pokrito pusti na hladnem prostoru počivati pol ure. Nato testo razdeli v dva dela in oba dela enakomerno razvaljaj v velikosti krožnika. Razvaljano testo položi na pomazano pekačo, nato pa speci v precej topli pečici. Pečeno in hladno pomazi s poljubno mezgo, zloži skupaj in oblij z ledom. Led: sneg treh beljakov stolci, skuhaj 15 dek sladkorja z eno žlico vode; ko se je sladkor pričel gostiti in je sneg že stolčen, prilij kuhani sladkor in hitro stepaj, in sicer tako dolgo, da se shladi. Hladni led polij po torti in pusti na zraku, da se posuši, odnosno strdi. Drugi dan daš torto poljubno zrezano na mizo.

Praktični nasveti

Zdaj je čas, da letne obleke vse operemo in zlikane obesimo in zavijemo v rjuhe, da se čez zimo ne napraše. Kremaste obleke peremo v mlačni milnici. Če so gotova mesta zelo umazana, jih lahko brez skrbi še namilimo in dobro zdrgnemo. Take obleke, posebno še, če so volnene, izpiramo tako dolgo v mlačni vodi, da je zadnja voda popolnoma čista. Volnenih oblek ne otiskajmo, ampak jih obesimo samo toliko na vrh, da se odtečejo, potem jih zavijemo v rjuhe in še vlažno zlikamo. Zlikano obleko potem obesimo na preprih, da se popolnoma posuši, ker sicer zelo rada splesni.

Divane dobro izprašimo, zbrišemo pa tudi peresa ter postavimo divan proti solncu tako, da obrnemo peresa na solnce ali pa postavimo divan na preprih, da se dobro prezrači in posuši, če je stanovanje vlažno. Če so na divanu madeži od sveče, jih s toplim likalom in papirjem zlikamo. Če je pa prevleka umazana, jo očistimo takole: v umivalnik damo pet litrov vode, dve žlici terpentina, dve žlici amoniaka in eno žlico boraksa. Vse dobro zmešamo in pustimo pol ure stati. Prevleko čistimo s fino ščetko, namočeno v tej raztopini, potem pa s krpo, namočeno v čisti vodi, dobro zbrišemo. Nazadnje pa s suhimi krpami dobro brišemo, da se posuši. Nato postavimo divan v senco ali na preprih, da se dobro posuši.

ZANIMIVOSTI

× **Mati 27 otrok.** V predmestju svobodnega mesta Gdanskega živi družina Holzova, ki ima 27 otrok. Oče Viljem Holz je zidar in šteje 52 let. Mati pa šteje 48 let. Ta družina izhaja od obeh strani iz rodovin, ki so blagoslovljene z otroki. Družina očeta Holza je imela 16, družina njegove žene pa 12 otrok. Obe družini sta bili vedno zdravi. Tudi gospa Holzova ni bila še nikdar bolna. Enkrat je imela dvojčke. Najstarejši otrok se je rodil leta 1906., najmlajši pa leta 1928. Pri Holzovih vsak mesec dvakrat praznujejo kak rojstni dan. Kajpada danes niso vsi otroci več pri starših. Le dvanajst jih še ni preskrbljenih. Ko je srečna mati te dni praznovala svoj 48. rojstni dan, so se spomnili vsi njeni otroci, a tudi gdanski meščani, posebno premožnejši, so ji poslali lepa darila.

× **Strahotna ljudska sodba.** Nedavno je velika množica ljudi vdrla v ječo v Marianni v Ameriki ter odvedla tam zaprtega črnca, ki je bil obsojen, ker se je spozabil nad belo žensko. Množica je na strahoten način umorila črnca. Ko je policija našla truplo na dvorišču ječe, je ugotovila, da je bil prestreljen od petih revolverskih strelcev in da je bil srednji del trupla ožgan z žarečim železom. Policija pravi, da pazniki niso imeli moči, da bi umor preprečili, ker je bil ljudski naval tako nenaden in silen in ker so črnca odpeljali na avtomobilu, ki mu je sledilo še kakih 30 drugih avtomobilov. Usmrčenju je prisostvovalo najmanj 5000 ljudi. Usmrčenega črnca so nato zvelikli pred stanovanje zlorabljenega dekleta, kjer so ga pokazali očetu, nato so ga pa privezali z vrvjo na avto ter dirjali 20 kilometrov daleč nazaj k ječi, tako da so vlekli zamorčevo truplo za seboj po cesti. Na dvorišču ječe so ga nato obesili na drevo in se vrnili v svoje domove.

× **Prijeta družba trgovcev z dekleti.** Romunska varnostna oblastva so zasledila družbo trgovcev z dekleti. Odkrila so tudi njih središče v Jassyju in podružnici v Črnovicah in Kimpolungu. Družba je trgovala pretežno s kmečkimi dekleti, ki so štela 18 do 20 let, in jih pošiljala v Severno Ameriko in Severno Afriko. Za posamezno deklico so dobili celo do 60.000 lejev. Prijetih je bilo večje število trgovcev, med katerimi je več uglednih osebnosti.

× **Koliko živalskih vrst živi na svetu.** Motil bi se, kdor bi mislil, da zemljo poznamo do zadnjega kotička. Če izvzamemo Evropo, je po vseh drugih delih sveta še vse polno velikih ozemelj, kamor še ni stopila človeška noga. Prav tako pa odkrivajo vedno nove vrste rastlin in živali, kar množi naše znanje o neizčrpnem bogastvu božje narave, zraven nas pa prepričuje, da nikdar ne bomo vedeli za vse. Sodiijo, da so po letu 1881. vsako leto odkrili povprečno po 12.000 novih živalskih vrst. Tako bi leta 1909. poznali že 600.000 živalskih vrst. Sedaj pa je znanih 920.000 vrst živali. Med temi je največ vrst žuželk, namreč 750.000. Najbolj znane so vrste vretenčarjev: sesalcev je 7000 vrst, ptičev 20.000 vrst, rib pa 12.000 do 20.000 vrst. Krkonov je kakih 1300 do 1400 vrst, plazilcev pa kakih 4000 vrst. Poleg tega poznajmo 100.000 vrst izumrlih živali raznih razredov.

× **Device so metali v sveto jezero.** Thompson je posvetil velik del svojega življenja proučavanju pradavnega življenja Mayev, praprebivalcev južne Mehike na polotoku Yukatanu. Posebno ga je zanimalo mesto, ki je stalo nekoč na kraju, kjer so bile razvaline haciende Chichen. Tu je bilo tudi sveto jezero, ki ga omenja škof Diego de Landa. On pripoveduje, da so stari Mayi žrtvovali bogu dežja Kukalcanu device, ki so jih po verskih obredih metali v jezero. Thompson se je hotel prepričati o teh starih pravljicah in razmišljal je, kako bi prišel tajni svetega pisma do dna. Prvotno je hotel, da bi se spustil na dno jezera potapljač, pozneje se je pa odločil za odkopavanje. Dolgo je dvigala mreža iz jezera

samo blato in ilovico. Ko je Thompson skoraj že obupal nad brezuspešnim delom, je končno zagledal nekega dne v blatu nekaj svetlega. Bil je kos darilne posode, ki so jo metali skupaj s trupli devic v jezero. Pozneje so našli še druge predmete, glinasto posodo, orodje iz kamna in bronca in majhne kipe bogov iz zlitine, obsegajoče zlato. Naposled so dvignili iz jezera tudi človeške kosti. Tako se je izkazalo, da je opisovanje škofa Diega de Lande v bistvu točno. Thompson pa s tem še ni bil zadovoljen. Hotel je sam na dno jezera, da bi na lastne oči videl ostanke hrama boga dežja. Z grškim potapljačem se je spustil šest metrov globoko in na dnu jezera sta našla vse polno bogu darovanih predmetov, med njimi pa kosti žrtvovanih devic.

× **Zastrupljen je s plinom 170 m visoko.** Na Eifflovm stolpu v Parizu se je odigral žalosten dogodek. Dvigalo, ki vozi na vrh stolpa, je zaradi neke napake obviselo v sredini stolpa. Med potniki je zavlada razumevno velik strah, saj so viseli 170 metrov visoko na onem mestu stolpa, ki je težko dostopen. Uprava Eifflovega stolpa je takoj poslala v manjšem pomožnem dvigalu nekaj elektromonterjev v višino, da napako popravijo in potnike rešijo. Ker je bilo zelo mrzlo, so delavci vzeli s seboj tudi premog, da bi ga prižgali in se ob njem med delom gredli. Minila je ena ura, minili sta dve, minile so tri in delavcev še ni bilo nazaj, dvigalo s potniki pa je še vedno viselo na progi. Uprava stolpa je zaslutila nesrečo in zbrala reševalno moštvo, ki se mu je pridružil prostovoljno še en zdravnik, da splezajo po stolpu do delavcev. Plezati so morali po železnem omrežju in so po kakšnih 20 minutah zares prišli do dvigala z delavci, medtem ko se je spodaj zbrala ogromna množica ljudi, ki so kar zadrževali sapo, ko so gledali junaške plezalce. Napaka je bila kmalu popravljena in ko so prišli vsi nazaj, potniki in rešitelji, so povedali, da so prišli že prepozno. Delavci so namreč prižgali premog v zaprtem dvigalu in jih je plin vse zastrupil.

× **Kaj vse požre koza.** Kaj zmore kozji želodec, je te dni ugotovil neki kmet v Stari Bistrici v Šleziji. Večkrat se je dogajalo, da je iz njegove hiše kaj izginilo, a nikdar mož ni vedel, kdo je tat. Nekega dne je izginila tudi dragocena zlata ženska ura. Pred kratkim pa so v Stari Bistrici imeli žegnanje in kmet je zaklal svojo kozo. V njenem želodcu pa je našel ne le pogrešano žensko uro, ampak še marsikaj drugega: nekaj kovanega drobiža, več kovaških žebeljev, žičnatih štekljev in vijakov, potem verižico z uro, stekleno črepinjo in druge reči.

× **Radio v žepu.** Na seji newyorške Elektrokemične družbe je neki poročevalec naznanil, da pride v kratkem v promet radijski sprejemnik v žepni obliki. Deli tega aparata so že vsi na razpolago, gre samo še za napravo primerne žepne baterije, ki bo drobni sprejemnik napravila neodvisen od lučne napeljave. Cevi v velikosti malega nohta industrija danes že izdeluje, prav tako zelo majhne mikrofone. Ko bodo napravili majhno žepno baterijo, ki bo dobavljala potrebni tok, bodo začeli mali sprejemnik izdelovati na debelo. Potnikom, počitničarjem in planinarjem bo takšen sprejemnik gotovo zelo ustreget. Seveda pa bi morali baterije, ki jih bo treba stalno obnavljati, prodajati povsod kakor kadilne potrebščine in cena bi jim morala biti zelo nizka.

× **Daljšje življenje oženjenih.** Pred dunajskim sodiščem se je pa znova pokazalo, da je za dolgo življenje koristnejše, če živi mož z boljšo polovico, kakor če je sam. 36letni prevoznik Alojz Beniček je postal žrtev nesreče pri razkladanju ledu s tovornega avtomobila. Sodišče je moralo odločiti, kako visoko odškodnino in kako dolgo naj bi jo voznikova vdova dobivala, odnosno kako dolgo bi bil verjetno Beniček živel, če bi se ne bila pripetila nesreča. Na podlagi podatkov o umrljivosti ročnih delavcev je prišlo sodišče do zaključka, da bi bil mogoč Beniček živeti še 44 let, ker je bil oženjen. Če bi bil pa samec, bi bil po statističnih podatkih živel kvečjemu še 39 let. Oženjenim je namreč sojeno daljše

Vse brivske potrebščine po nizkih cenah!

Din 10— 15— 16— brivski aparat,
Din 27— 34— 50— britve,
Din 30— 36— 76— lasostrizniki.

Čopiči, mila in vse druge potrebščine po izredno nizkih cenah.

Trgovski dom
Sternbecki
Tovarna perila in obič

Celje št. 97.

Zahtevajte veliki brezplačni cenik z več tisoč slikami. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.

življenje kakor samcem, in če se fant oženi z 21. letom, pridobi s tem 5 let, kakor dokazuje statistika. Seveda pa poreko oženjeni, da se jim s tem podaljšajo samo muke, toda ne smemo jim verjeti, ker ne mislijo iskreno. Pri starih samcih je to samo kislo grozde. Statistika se nikoli ne moti.

× **Jabolka so zdravo sadje.** Zaradi svojih vitaminskih količin spadajo jabolka med naše najboljše sadje. Jabolka sestojijo iz rastlinskih vlaken, beljakovine, sladkorja, gumija, jabolčne kisline, galusove kisline, apna, vode in, kar je zelo važno, iz razmerno velike količine fosforja, ki je potreben možganom in hrbtničnemu mozgu. Kislinška sestavina jabolka ima neoporečen učinek pri vseh, ki mnogo sedijo. V jabolkih je tudi mnogo železa, kar je v prid malokrvnim osebam. Pri živčnih boleznih veljajo jabolka kot pomirjevalno sredstvo. Sirova jabolka moramo dobro prežvečiti. Kdor jih ne prenese v tej obliki, naj je rajši kuhana ali pečena. Kuhana jabolka napravijo druge jedi prebavljivejše, posebno močnate in stročne jedi. Tudi posušena jabolka so prav zdrava jed. Najbolj zdrava pa so sirova. Kdor more, naj jih je z olupkom, ki ga je treba seveda oprati.

× **Gad v hlačnici.** Neki gobar iz mesteca Eybe na Nemškem je doživel grdo presenečenje. Zaspal je ob robu gozda, ko ga je mahoma zbudil občutek, da mu je nekaj zlezlo v hlačnico. V naslednjem trenutku se mu je nekaj mrzlega in gladkega ovilo okrog kolena. V dveh, treh sekundah je bil mož pokonci, si stekel hlače in zagrabil — v roki je imel odraslega gada. Hip uato ga je reptil že pičil v roko, a mož je opazil, da se mu bližajo še trije gadi, dva odrasla in en majhen. Enega je gobar ubil, drugi so ušli. Potem pa je stekel k zdravniku, ki mu je začel zdraviti od gadjega pika oteklo roko.

Listnica uredništva

Litija (B. F.). Obrnite se na ameriški konzulat v Zagrebu. V uredništvu o tistem dogodku ne vemo več kakor to, kar smo objavili.

„FITONIN“ za zdravljenje vseh vrst ran, hrast, lišajev, čirov in kožnih bolezni.

Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Znanstveno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «FITON», dr. z o. z., Zagreb 1-78. Reg. pod Sp. br. 1281 z dne 28. julija 1935.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Moderna mladina.

Jurček: «Povej mi, dedek, kdaj si postal ded.»
Dedek: «Ko si prišel ti na svet, Jurček.»
Jurček: «Če bi torej jaz ne bil prišel na svet, bi ti ne postal srečen ded?»
Dedek: «Ne, dragec moj.»
Jurček: «Kaj mi boš torej dal za to?»

Zakonca med seboj.

Mož: «Veš, dušica, ti pa res nimaš povoda, pritoževali se, saj ravnam s teboj kakor z angelom.»
Žena: «Res je, skoro nobene obleke mi ne kupiš.»

Skrbna žena.

Žena: «Možiček, včeraj sem ti zašila žep. Vidiš, kako skrbim zate.»
Mož: «Da, res si skrbna, toda rad bi vedel, kako si izvedela, da imam raztrgan žep.»

Starost.

Sodnik: «Priča, koliko ste stari?»
Priča: «Star sem, star sem...»
Sodnik: «No, le požurite se, kajti vsako sekundo ste starejši.»

Velika podobnost.

«Neverjetno, kako sta si brata Klobuštrina podobna! Popolnoma enaki obleki, samoveznici in klobuka nosita. In še mi vsak od njiju dolguje po 1000 Din...»

Žrtv.

Dva potepuha sta v hudem mrazu stala na cestnem oglu.
«Jaz sem žrtv pravne pomote», je dejal prvi.
«Zakaj pa?»
«Oprostili so me pri takem pasjem vremenu.»

Počitka je potreben.

A: «Kaj vas ne utruja, da ves dan nič ne delate?»
B: «Utruja me že, toda proti večeru se zlekнем lepo v travo, da se odpočijem...»

Ženske in moški.

Z dvajsetimi leti sprašuje ženska o moškem: «Kakšen je?» S tridesetimi leti se izpremeni njegovo vprašanje. Glasi se: «Kaj je?» Ko pa doseže ženska štirideseto leto: vpraša samo še: «Kje je?»

Dobra soseda.

A: «Vaša soseda me je poslala k vam, češ da boste gotovo nekaj vzeli.»
B: «Zelo ljubezljivo od nje. Kaj pa prodajate?»
A: «Izvrsten prašek proti stenicam.»

Prav ima.

Lojzika: «Mama, ko bom velika, bom vzela starega očeta za moža.»
Mati: «Glej jo, glej, saj se vendar ne moreš poročiti z mojim očetom!»
Lojzika: «Zakaj ne. Saj si se tudi ti poročila z mojim!»

Izpred sodišča.

Sodnik: «Obsojeni ste na trajno izgubo državljanjskih pravic.»
Obsojenec: «Torej ne bom več davkov plačeval?»

Odpovedano predavanje.

Miha: «Zakaj pa je odpadlo včeraj tvoje predavanje v radiu o svobodi človeka in njegovi neodvisnosti?»
Jože: «Ker se je moja žena domenila s sosedo, da pojdetta v kino.»

Moderna kuharica.

Gospa: «Štefka, pri nas zajtrkujemo ob osmih.»

Kuharica: «Dobro! Ampak če ne bom že pokoncu, naj me gospa ne čakajo.»

Razlika.

A: «Kolikor te poznam, bi se gotovo nikoli ne oženil samo zaradi denarja.»

B: «Prav praviš, v svoji plemenitosti bi šel še dalje: nikoli bi ne pustil dekleta obsedeti zato, ker ima milijone.»

Otrok.

«Mamica, ali je res da imamo prve in druge zobe zastonj od Boga, tretje pa že moramo plačati?»

Tudi voz.

Tine sreča Toneta. Tonetu se mudi: «Pojdi nekoliko z menoj! Grem kupit voz.»

«Kaj,» se čudi Tine, «voz hočeš kupiti? Ali imaš šoferski izpit?»

Tone: «Ne, ampak dvojčke.»

Dva tovariša.

Mihec: «Ti, Lojzek, ali bi ne bil rad ptiček, ki bi prosto letal po zraku?»

Lojzek: «Ne, jaz bi bil rajši slon, da bi vodo brizgal skozi rilec.»

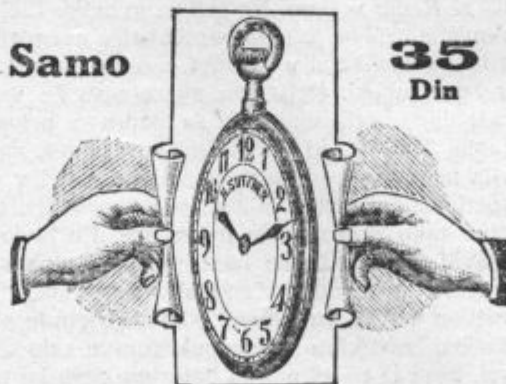
Vlomilec še manjka.

Po vlovu v stanovanje preiskuje detektiv, kaj je bilo ukradeno, vmes pa neprestano vprašuje: «Ali manjka še kaj? Kaj še manjka?»

«Manjka še, da bi vlomilca ujeli», odgovori razjarjeni gospodar.

Slabim.

Sodobni človek živi v razmerah skrajnega živčnega napora: depresija, nespečnost, predčasna izčrpanost, živčna pretrujenost — glejte, na čem dandanes mnogi trpe! Medtem je znanstveno ugotovljeno, da regulira ekstrakt iz žleze mladih, močnih živali («Kalefluid»), prihajajoč v organizem, izločevalno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet močan in sposoben za delo ter borbo za svoj obstanek. Zahtevajte brezplačno detaljno literaturo pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo drogerije in lekarne. Glavna zaloga: Drogerija Mišković i Ko., Beograd. — Reg. S br. 10.537/33. 260

Št. 5012, kovinasta Anker-remontoir, lepo obliše, pravi švicarski stroj. Din 35.—

Št. 5013, ista z radio svetlobnim kazalnikom in kazalci Din 45.—

Št. 5050, zelo fina, posebna tanka Anker-remontoir, chronometer AXO, točno idoča, elegantna, obliše iz krom-nikla Din 135.—

H. SUTTNER
Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
Cenik zastonj in poštne prosto.

SLOVANSKA ZVEZA HRANILNIC

je izdala na

MEDNARODNI PRAZNIK ŠTEDENJA

dne 31. oktobra ta-le poziv:

„Slovani, varčujte-varčujte razumno!

Zgolj s pomočjo varčevanja se more zbrati močan kapital, s katerim bo mogoče doseči in zagotoviti blagostanje, kulturni in gmotni napredek Slovanov.“

Zaupajte Vaš denar

MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI

ki izplačuje nove vloge (po 1. januarju 1. 1933.) vedno v vsakem obsegu ter plačuje za vloge na trimesečno odpoved 5%, za navadne 4%, obresti.

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitar . . . 138 Din

Mandoline 95 „ Harmonike 69 „

Tambure . 68 „ Gramofone 465 „

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104

HUBERTUS-plašči, garantirano nepremočljivi, proti dežju, snegu in zimi znamke „SOKO“ od 130 do 320 Din.

Damski plašči znamke

„SOKO“

najmodernejši pariški kroji.

Ročno delo!

Tovarniška prodaja „SOKO“ oblek.

Ljubljana,

Sv. Petra cesta št. 23. Celovška cesta št. 63.

Kranj, Glavni trg št. 102.

MALI OGLASI

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar.
A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Ženitna ponudba.

Zaradi ženitve se želi seznaniti s pošteno Slovenko mladenič srednjih let, lastnik parne žage. Ponudbe na naslov: Franc Ivanič, Mr. Bourgvien, Plessis Chenet S. et O. France 265

Pozor, mizarji!

Napredni mizar uporablja samo patentirano posteljno tračnico (Bettschiene) «KAPO». Prihrani delo in čas. Brez zadolženja. Dobiva se v trgovinah z železnino: Schneider & Verovšek, Stupica, Breznik, Erjavec, Zalta & Co., žilic — vsi v Ljubljani; Rok Arhar v št. Vidu; Omerza v Kranju; D. Rakusch v Celju in Andraschitz Lotz v Mariboru. 278

Za zimo!

Vse potrebščine kupite najbolje v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. Nakup jajc, masla, suhih gob in vseh poljskih pridelkov. Stalna zamenjava bučnic in sončnic za olje. 248